

Ember a bizonytalanságban

Kovács Péter a kétségbeesés örvénye előtt. Készen, hogy beleesse magát. Nem is egyedül, hanem a családjával. Azokkal, akiket mindennél forróbban szeret, akikért dolgozott, vagyont szerzett és akiknek most még száraz kenyeret sem tud adni. Elvitte a font, a frank, a fene. Maga sem tudja, hogyan, hisz a színiélet se látta, nem is igen hallott róluk, angliusz pénz, haluta, infláció, defláció, csodabogarok voltak a szemének. Ő csak élt, élni akart, becsületes emberi életet, a munkája, a perejtéke, a tisztaság szerénye árán.

Most pedig jön a végrehajtó és lefoglalja mindenét. Az utolsó párnáig, az utolsó deszkadarabig, az utolsó csirkéig. Minden oda, mert odaveszett a kis pénz, amit a bankban gyűjtött, oda a gazdasága, mert a termés nem ér egy fabatkát, oda a hite, hogy még fordulhat a sorsa, mert minden halálosan heborult fölötte.

Kovács Péter töpreng a balsorsán. Mi köze neki a világválsághoz? Mit vélt Genfnek, a sterlingnek, a kapitalizmusnak, Stalinnak, Poincarénak, a kisantantnak, Brüningnek, Bethlennak, Mussolininak, Titulescunak, hogy annyi esztendő küzdelme, de egyben boldogulást ígérő munkája után egyszerre nyomorultul el kell pusztulnia az övéinél együtt? Micsoda összefüggés lehet az ő szerény, elvont, hallgatag életsorsa és a nagy világ kavarodásai között, melyekről csak legfeljebb az újsága után tud valamit? Hogy jön ő hozzá, meg a többiek, a százezrek, a milliók, akik a béke és becsület jámbor együttiségével rojják a napokat és a napi kötelemeket — adót, illetéket, kepet, pátságot stb. — hogy amiért Németország paraplója alá akarja huzni, viharvert barátját, amiért Franciaország rajta ül a pénzeszsákján, a brit hatalom robotgót tankja meg minduntalan elakad s a bornemissza Amerika a saját erejétől és nagyságától részegült meg, mindenét elvesztette, még az élethez való ragaszkodás akarát is?

Kovács Péter morfondíroz, mielőtt a pégsőre szánja el magát, de nem kap feleletet, mivel senki sem tudja megmondani, miért kell egyáltalán az egész emberiségnek pégszövetnie ezt a válság-poklot, mely végül is, akárhogy takarják is a tragédia rémképeit, egy újabb véres kataklizmához fog vezetni. Kovács Péter nem tudja megérteni, hogyan lehetséges az, hogy amikor valakinek súlyos betegsége van, ha néminemű módja is van hozzá, elmehet a baj orvosához, ahhoz, aki érti a dolgot s ha csak emberileg lehetséges, meg is gyógyítja a beteget, de a nagybeteg iparosnak, kereskedőnek, gazdának, hivatalnoknak, vállalkozónak beteg országoknak és társadalmaknak, nuncs gyógyítójuk? Legfeljebb kuruzslóik vannak, akik mindenféle csodakenőccsel, ráolvasással, szellemidézőssel, vagy anátallan hipnózissal akarnak kúrálni s a beteg annál rosszabbul lesz, máris dögvészben.

A Kovács Péterek individuális élete, mely tegnap nem függött semmitől, csak a két keze munkájától, ma olyan esélyektől és emberektől függ, akik rá nézve teljesen idegenek, s amikor mielőtt sorsa pégső következtetését levonná a szerencsétlen, még öklét is hüba szorítja össze, nincs akire a biztos bűnösség pádjával lesujthatna. Mindenki bűnös, s ő egyedül, kitaszítva, leromolva, erőtlennül és tehetetlenül.

S mégis, a Kovács Pétereknek meg kell állniuk a szakadék előtt. Amíg pan-ben-nük lélegzet, hinniük is kell. Emberek csinálják a zürzavart, a font, frank, márkát, dollárt, pengőt, rubel haláltáncában már fel-felcsillan az igazságosító jövő képe: az öntudatrébreedés, a béke és igazság ígérete. A próféták, akik karácsonyra nagy hőséget Szent János napjára szigorú telet jósolnak, a saját lábait fogják harapni, mint a Ktesias mesebeli állatja, mely rosszban sünt-ből

SZTERÉNYI BÁRÓ JAVASLATA FELETT ÖSSZECSAPNAK A BUKARESTI VILÁGPARLAMENT NEMZETKÖZI KÖZGAZDÁSZAI

A magyar kiküldött tanulmánya felett
vitázik a világparlament

Bukarest, október hó 3.

A nagy problémák közül, amelyek a Parlamentközi Szövetség mostani 27. konferenciájának a napirendjén szerepelnek, kétségtelenül a mezőgazdasági válság leküzdésének a kérdése érdekli a legközvetlenebbül a mi közvéleményünket. A leszerelés, meg aztán az európai uniós ügye ugyanis még mindig csak elmélet, míg az agrár-probléma maga a legvalóságosabb, legelevenebb gyakor-

lat, amely ugyszólván napról-napra foglalkoztatja a délkelet-európai államokat: Magyarországot, Romániát, Bulgáriát és Jugoszláviát egyaránt s révükön az egész Európát.

A mezőgazdasági kérdés tárgyalására, a konferencia második felében, a jövő héten kerül sor, amikor megérkezik

Szterényi báró volt magyar miniszter, aki szerzője és egyik előadója annak a terjedelmes jelentésnek és határozati javaslatnak, amelyet az Interparlamentáris

Unió pénzügyi és gazdasági bizottságának mezőgazdasági albizottsága terjesztett a konferencia elé.

Szterényi báró jelentése ötven nyomtatott oldalra terjedő tanulmányban olyan beható és áttekintő jellemzését adja a mezőgazdasági válságnak, amely pártját ritkítja a vonatkozó irodalomban, határozati javaslata pedig, amelyet az albizottság magáévá tett, irányelveivel minden valószínűség szerint rendkívül élénk vitát fog kifejteni.

Szterényi báró szenzációs javaslata

A mezőgazdasági termékek kicserélésének jobb szabályozása céljából a bizottsági javaslat

nemzetközi egyezmények megkötését ajánlja,

hogy ezáltal megfékeződjen a vámtarifaharc. Ebből a szempontból kívánatos, hogy a nyugateurópai országok új, többoldalú kereskedelmi szerződéseket kössenek a mezőgazdasági termékek kontingentált beszerzésére, anélkül persze, hogy ezek a szerződések támadó jellegűek lennének.

A továbbiakban azt a nézetét fejezi ki a javaslat, hogy

a trösztök és kartellek ártanak a mezőgazdaságnak,

s ezért ebben a vonatkozásban védelmi intézkedések szükségesek. Végül kimondja a javaslat annak a szükségességét, hogy a megfelelő

egyensúly biztosítva legyen a mezőgazdaság és ipar között,

amennyiben az árak nincsenek összhangban egymással.

Nem minden kíváncsiság nélkül lehet várni, vajon milyen álláspontot fog el-

foglalni ezzel a határozati javaslattal szemben például éppen a vendéglátó román delegáció, amikor Románia nemrégiben tért át a gabonakiviteli jutalom rendszerére, amely ugyancsak mesterségesen teszi versenyképesé a román gabonát.

Könnnyen megeshetik, hogy a román parlament küldöttsége is magáévá teszi a kiviteli jutalmat elitélő javaslatot, mert hiszen manapság már általános a szokás, hogy vizet prédikálnak és bort isznak az együttműködés hívei.

A mezőgazdasági problémának az Interparlamentáris Unió konferenciáján való tárgyalása mindenesetre élesen éreztetni fogja azt a távolságot, amely a valóság és az eszményi óhajok között van, egyben pedig azt is, hogy amilyen mértékben tökéletesedik a nemzetközi szükségesszerűségek felismerése, szinte ugyanolyan tempóval fokozódik a kiméletlen államközi verseny a piacokért. — Áldozni kellene a szorosan vett nemzeti érdekekből, de ki hajlandó előljárni ebben az odaadó áldozathozatalban?

Körösi Sándor.

Ellenjavaslatot terjesztettek be a románok

Bukarest, október hó 3.

Újabb értesítéseink szerint Szterényi báró javaslata illetékes román körökben tényleg eléggé kellemetlenül hatott.

A román csoport már is ellenjavaslatot terjesztett be, amelynek lényege az, hogy az interparlamentáris unió ne csak a kiviteli prémiumokat igyekez-

zék beszüntetni, hanem minden más olyan eszközt, amely elősegíti az illoyális versenyt.

A román ellenjavaslat különösképpen kiemeli a gabonabeviteli tilalmak, valamint a prohibítív jellegű mesterséges szállítási — tarifaemelési rendszerét, mint az interparlamentáris unió által el-lensúlyozandó dolgokat.

A román delegáció beadványa azzal érvel, hogy Románia csak a többi agrár-államok különböző intézkedéseinek folyamatos kényszere alatt határozta el magát a kiviteli prémiumok életbeléptetésére. A magyar és román indítványok illetően szembekerülése természetesen kinosan hat, de esetleg az agrárállamok súlyos problémáinak felgöngyölítése.

Vita a lefegyverzésről

Bukarest, október 3.

Az interparlamentáris unió a péntek délutáni órákban folytatódólagosan a lefegyverzés kérdését tárgyalta. Fontaine francia vezérkiküldött a lefegyverzésről esz-szerűtlenségéről szónokolt és a franciaországi, valamint belgiumi erődtéseket kárhoztatta. Beszéde mindenesetre élénk ellentétben áll a hivatalos francia politikával.

Az olasz kiküldött okos leszerelést óhajtott, míg a dán megbízott a tenger-

alattjáró-szisztéma mellett foglalt állást, mondván, hogy a kisállamoknak fel-letlenül szükségük van az U-hajókra part-védelmi célokból. Petala román tábornok a lefegyverzés előfeltételül a biztonság követelését jelölte meg.

Renaudet francia szkeptikus beszédet tartott, amelynek során közveve Németország ellen fordult, amennyiben

ellenőrzést követelt a repülőgépgyártás felett.

Szombat délelőtt az interparlamentá-

ris unió nem tartott ülést, csupán két bizottsága, a leszerelési, valamint az etnikai és gyarmatiügyi bizottságok értekeztek. Az utóbbi két albizottságot küldött ki, az első a kisebbségi a második a gyarmatiügyi problémákkal foglalkozik. Javaslataikat azonban csak előkészítik e bizottságok, a világparlament ezévi ülés-zakán tárgyalásra nem fognak kerülni.

Tegnap este a külügyminisztériumban fogadtatás volt az interparlamentáris unió vendégeinek tiszteletére.

Irja: MIKES IMRE

Harmincasok és tizenhatosok

Kolozsvárról igen megleghangu, sőt baráti levelet hozott ma címre a pósta. Felkérték benne, ne vonjam meg nagybecsű közreműködésemet a harmincévesek tömörülésétől.

A levél jelzi, hogy a harmincasok korosztályát felettébb szerencsétlen réteg. Kipagadták az iskola padjából, elhurcolták a frontra, ifjú lelkének szűz benyomásaira tüzzel és vérrel préselték rá a koronát. S mikorra a harmincasok hazakerültek, egy széthulló társadalom gyilkos és őrzőgő zürzavara várta őket. Hányódnak az élet vízein, mint hajótörött tengerész a viharos óceánon, kétségbeesetten, szenvedve, beteg testtel és beteg lélekkel. Külföldön már megkezdődött a harmincasok mozgalmá, Magyarországon pedig készen áll az alakulatuk. Joggal kéri tehát ismételtlen is, hogy ne vonjam meg nagybecsű közreműködésemet.

Sajnos, felelem a nyilbanosság előtt némi borúval, meg kell vonnom.

Főképpen azért, mert abban a szánandó helyzetben vagyunk, hogy tíz év múlva negyvenes lesznek. S mit kezdenének a harmincasok a negyvenesekkel?

Ma esetleg még némi alappal képzelhetik azt, hogy hasznukra lehetnek. De hamarosan azon vennék észre magukat, hogy a nyakukra öregedtem. Ennél-éve idősebb leszek, amiről nekik nyilván nem volt tudomásuk s már ma is csak sok jóakarattal számíthatom magamat a harmincasok közé.

Ambar abban feltétlenül igazuk van, hogy a harmincasokat elhurcolták az iskola padjai közül. De állapítsuk meg őszintén, hogy elhurcolták a többieket is. S míg velünk kapcsolatban az elhurcolás ellenében japunkra írták a hadi-éreltségit, a grátisz-alapvizsgát és a sültgalamb-szigorlatot, vagyis akkori életfeladataink minden elérhető eredményét, addig az idősebb korosztályok a fronttal együtt elesztették azt is, amit eladdig gyűjtöttek.

A harmincasoknak abban is igazuk van, hogy tulkeserősen hanyódnak az élet vízein. De azt nem hinném, hogy e hanyódás évekhez volna kötve. Mivel lenne keserűbb helyzetben egy harmincéves cégvezető, mint egy ötvenéves munkanélküli? A tisztelt levélírók összetévesztik az osztályt a korosztállyal.

Hajlandó vagyok szervezkedni, de semmiesetre sem azon az alapon, hogy néhány urral egyazon esztendőben láttam meg a napvilágot, mert ez a szervezkedés erősen továbbfajulhatna s nem sokára megalakulna a Vízöntő jegyében született negyvenesek világszervezete, vagy a Skorpió és Mérleg azon ifjainak egyesülete, akik az északi front keleti hajlatában, Tarnopoltól kicsit délre, de Kolomeától palamivel nyugatra teljesítettek 1917 novemberétől 1918 márciusáig, ám ez időpontban semmiesetre sem túl szolgálatot.

Ilyenképpen tehát a kolozsvári levélre elutasítólag felelek. S egyben elnézést kérek azért, hogy ezt a nyilbanosság előtt cselekszem, de remélem, hogy amikor nagamról beszélek, a többi harmincasok önmagukra gondolnak.

Meg kell azonban jegyezmem, hogy bizonyos társadalmi rétegeknek a korosztálybeli közösség alapján való egyesülése nem utasítható el oly mcroven, mint az a fentiekből kitetszene. Ugyanis gyakran előfordulhat az, — éppen a nagybecsű közreműködésemet kérelmező levél kapcsán jutott eszembe —, hogy a korosztály egybeesik az osztállyal. Hogy egyazon serelem és egyazon érdek csak hasonlókorú egyedeknél fordul elő.

Például, ha a tizenhatosok középiskolások állanak össze, hogy véd- és dacsö-petségbe tömörüljenek.

Ez a tömörülés, vélem, feltétlenül indokolt volna.

Ugyanis a tizenhatosok anélkül, hogy elhurcolták őket a frontra, élet-halálküzdelen előtt állanak. Mint bizonyára méltóztattak olvasni tegnapi számunkban, el akarják vitatni tőlük a gyermekkor jogát és jellegét. Nem kis ellenféllel állanak szemközt, hiszen a támadó hadsereg főparancsnoka Jorga professzor, a miniszterelnök, aki közoktatásügyminiszteri minőségében néhány napon belül be akarja vezetni az egész napon át tartó iskolát.

Ennek a műveletnek feltétlenül ellen-séges jellege van.

Hogy miért, azt talán mondani sem kell. Előre ha az érettebb évek nem is

involváltnak osztályhelyzetet, de bizonyos határonalul a fiatalabbak feltétlenül igen: azt a természetes rendből fakadó osztályhelyzetet, hogy ifjú vagyok. Gyermek vagy suhanc.

Ennek az állapotnak pedig kikerülhetetlen testi és lelki szükségletei vannak. Össze kell jönnöm a velem egykorúakkal, hogy juttassam és ocrekeldjem velük. Ki kell rohannom az erdőre, a jégre vagy a folyóvízre. Ellenállhatatlan vágygal, habzsolva olvasni kényszerülök. Fizikumomnak és szellememnek ezer ösztönös parancsra millió olyan műveletet kell elvégeznie, mely jobban előkészít az életre, mint tíz kollegium.

Innen van az, hogy az iskola ellenállást ébresztett az ifjú lelkemben még akkor is, mikor irodalmi képe még nem a mai szívetborzongató kaloda, hanem a bonhomikus emlék volt. Hogy végiacsinaljuk a skólákat, ghoz a kultúra érdekében le kellett győznünk természetszerű hajlandóságainkat.

S hol van a mai iskola a régitől... Mi még olyan szerencsés helyzetben voltunk, hogy utólag legalább megbocsát-hatunk az Alma Mater ősi falainak s vöndiakkokként összegyűlve, jószívvá al-dozhatunk a reparációra. De vajjon meg-tehetik-e ezt majdn a mai fiatalok?

Hiszen úgy vágódni ki a mai iskola rideg falai közül, mintha a sas előtt le-bocsátják a rostélyt, s megnyitják ré-szere a szabad levegőt.

Az a hanyódás, amit a harmincasok az élet vízein küzködve felpanaszlanak, a tizenhatosoknak álom. A szabadság édes küzködése a rabság ellátottsága után.

A Jorga-féle középiskolai fantázia ezt a rabságot akarja a fiatalokkal szemben állandósítani. Az ifjúságot be akarja gyö-möszölni az iskola Prokrustes-ágyába, hogy onnan többé ki ne bujhasson, teste ne fejlődhesse, lelke ne juthasson egyéb benyomáshoz, mint amelyet a hivatalos tanterv engedélyez.

A miniszterelnök így képzei a fiatalok életét: reggel felkelnek és délig tanulnak, hazarohannak ebédelni, délután tanul-nak s hazamennek lefeküdni.

Ezt a tervet egy olyan nagyvonalu ko-ponyánál, amilyen Jorgaé, ellenséges ma-nővernek kell tekinteni.

Professzoroknál gyakran előfordul, hogy nem szenvedhetik a fiatalokat.

Miután folytonosan együtt vannak ve-lük, egybeforrtanak tanítványikkal, ön-maguk is elgyerekesednek s infantilis po-násokat vesznek fel. A szolgai buzgalom úgy hat náluk, mint a felülemelkedett lélek legnemesebb ténykedése, a gyermek-csiny pedig mint komor büniügy.

Végül önön életük keserveit és sors-csapásait azonosítják hivatalaikkal. "zgu-tja őket az ifjú derű és a gyermeki lélek áradása. Elirigylük a jövő nemzedéktől a felelőtlenséget.

Gyűlölködökké válnak.

Brandes azt írta Anatole Franceról, hogy mint minden igazi írónál, úgy nála is akad könyvének valamennyi oldalán legalább egy olyan mondat, amit csakis ő írhatott meg.

Jorga minden cselekedetében is van legalább egy olyan vonás, ami csakis tőle származhatik. A professzortól.

Már az is gyanus volt, amikor oly ön-kényesen meghosszabbította a tanévét. Még gyanusabb, amikor bejelentette a pi-henónélküli diák-munkanapot. S a leg-gyanusabb, hogy ezenfelül meg akarja szüntetni a tan- és óraterv szokásos sé-máját, mondván, minden igazgató annyi tanórát ad, olyan terv szerint tanít, úgy oszt be mindent, ahogy neki tetszik.

Helyeselhetnének ennek, ha Romániá-ban ötezer pedagógiai zseni oktatná az ifjúságot, akik az új renddel végül hoz-zájuthatának ahhoz, hogy egyéniségük és szellemük édes varázsával átíttassák a jövő nemzedéket.

De hol van itt ötezer zseni?

Hol van itt általában egy képzett pe-dagógus-osztály?

Mely egész életre kihatóan átkölcsö-nözze tudását, szellemét, jellemét a tizen-hatósoknak?

Miben áll és hol jelentkezik a jelennek az az általános és kivételes értéke, mely igényjogot nyújt arra, hogy a jövő ki-szolgáltatassék neki?

Hiszen, ha jól emlékszem, éppen Jorga mondotta egyszer, hogy először egy új professzori kart kell felnevelni, hogy az-után ez felnevelhesse az új generációt.

S ha így áll a helyzet, miféle felelő-tlen kiszolgáltatása, kényre-kedvre való rendelkezérebocsátása a tizenhatósok-nek a Jorga-féle elmélet?

*

A harmincasok joggal panaszkodhat-nak, mert elhurcolták őket az iskolapa-dokból.

De a tizenhatósok még több joggal, mert odaláncolják őket a padokhoz.

Bibescu kisasszony, a kiváló román pilótan

6000 MÉTER MAGASBÓL mosolyogva ugrott az ürbe

Részletek a legdrámaibb világrekord megteremtéséről

Bukarest, október 3.

Tegnap röviden már megemlékeztünk arról, hogy Braescu Esmaranda kisasz-szony hater méter magasból egy ejtő-ernyő segítségével a földre ereszkedett és ezzel megdöntötte a már évek óta fenn-álló külföldi világrekordot. A végtelenül merész próbálkozásról most a következő rendkívül érdekes részleteket jelenthet-jük:

Braescu kisasszony Papan főhadnagy repülőgépén szállott fel csütörtökön dél-előtt tizenegy órakor. A főhadnagy az alábbi részleteket mondja el a repülé-séről:

— Utközben időről-időre hátrapillan-tottam Braescu kisasszony felé, aki a mögöttem lévő ülésen foglalt helyet. Ki-váncsi voltam arra, hogyan viselkedik. Állandóan tréfáltam, hogy a nehéz pilla-natokban szórakoztassam és tartsam benne a lelket. De ugylátszik, erre szükség sem volt. Főlényesen és közömbösen vet-te a dolgot.

— Lassan emelkedtünk a magasba. — Kétezer méternél a rádióból kiömlő víz ráfagyott az ablaküvegre. Ötszáz mé-terrel magasabban ismét hátranéztem és elcsodálkozva láttam, hogy

Braescu kisasszony az arcát vizsgálja a tükörben.

Már-már azt hittem, hogy ki fogja fes-teni az ajakát. Ez azonban elmaradt. Ki-derült, hogy a női hiuság kétezeröttszáz méter magasban már eltűnik. A kisasz-szony csak azért feledkezett a tükörben, mert a magasságmérő barográf a mellé-re volt kötve és a tükörben azt vizsgál-ta, vajjon működik-e.

— Két repülőgép kísért bennünket, melyek háromezer méter magasságban eltűntek. Négyezer méternél a fagy szin-te tarthatatlanná vált. Ötezer méternél a levegő ritkulása következtében fáradi-sági érzet fogott el mindkettőnk. Min-den mozdulat kínos erőfeszítésünkbe ke-riül. Ötezeröttszáz méternél az atmoszfé-rikus nyomás háromszáznyocvan mm-re csökkent, tehát pontosan felére, mint a mennyi a földön. A repülőgép már csak alig emelkedik felfelé.

— Két óra és nyolcpercenyi repülés után a barográf hater méter magasságot jelez. Alul impozáns látvány. Egy egész

S miután osztályérdek a korból na-fakad, csupán a helyzetből, nagybecsű közreműködés helyett ajánlom, hogy harmincasok vállalkoznak szolidaritást tizenhatósokkal. A tizenhatósokkal ezektől felfelé a nyolcvanhatósokig.

Az összes korosztályokkal, melyek bo-zongva emlékeznek, mert elhurcolták őket, alig-alig mozdulhatnak, mert odaláncolták őket s nem mernek előrenézni mert túl komor a horizont.

ország rész terület el a szemünk előtt. Gyorsan megfelelő helyet keresek, me-leszállásra alkalmas. Urzicenitől hat-minc kilométerre kelet felé meg is tal-lom ezt. Leállítom a motort és hátrasz-lok:

— Kisasszony, itt a kellő pillanat! —Braescu kisasszony rögtön felemelke-dik, leoldozza magát a székről és a rep-lőgép párkányához lép. Egy pillanatra előrenézek és aztán visszafordulok, ho-gy megadjam a jelet az ugrásra. A kisa-szony azonban már eltűnt.

Bucsat akartam még mondani, ne- Keresztet akartam még neki vetni. Va-talan csak egyetlen bátorító mozdulat a kezemmel. De ő nem várt egyetl szemrebbenésnyit sem. Habozás nél-ki vetette magát.

Egyedül, elborzadt szívvel ültem gépben.

Minden oly fantasztikus gyorsasággal történt, hogy elszorult a lelkem és megdöbbenéstől alig tudtam lélegzethi-jutni.

Még az az élmény is, amin én cstem b-re szűl, rendellenes és természetellenes. Géppel függőlegesen alábuktam, ho-gy az ürben megkeressem a nagyszerű pilótá alázuható testét. De még alig távolodott a géptől.

Az ejtőernyő már tizenöt-huszméternyi s-hanás után kinyílt és Braescu lassan le-gett alá a föld felé.

A következő néhány pillanat tragikus vo-Ugyanis a vertikálisan alázuható gépet mé-t vízszintes helyzetbe akartam hozni, azo-ban

a gép pillanatnyilag nem működött.

Braescu kisasszony az ejtőernyővel pon-tosan alatta esett a föld felé. Az a veszély na-cnyezetett, hogy lezuhanok és e zuhanásbegt magammal rántom a kisasszonyt is. Szeret-b-csére néhány manővrozó mozdulattal elmaké-a veszély.

Ezután lassan követtem a pilótanőt. A söve-ejtőernyőjével együtt nagy erővel sodorta ke-let felé. Lassan köröztem körülötte és int. A- gettem neki. Ő azonban két karját mellén kha-resztbefogva, észrevenni sem látszott jeleim p-c Száz méterrel a föld felett levette szemlő-gét. Közvetlen ezután minden baj nélkül f-det ért, mintegy tíz kilométernyi távolságtól a kiindulási helytől. Az ut körülben 21 p-cet és 25 másodpercet tartott.

OLCSÓSÁGBAN /
REKORDTULJÁST MÉRNI

jelent ruha-, átmeneti- és té-
kabátszöveteink ára s ame-
lett a minőség is elsőrangú

VESTIS

RT. SZÖVETNAGYÁRUHÁ
BRASSO LEN-SOR 26 S

Erdélyt erdélyiekkel kell kormányozni mondja – Duca

Arad, október hó 3.

Erdélyi körutja során Duca ma Arad-
ra érkezett. Nyilatkozatában kijelentet-
te, hogy a liberális párt mindenkor har-
colt az autonomisztikus törekvések ellen. Párt-
jának egyik uralkodó elve egyébként, hogy
Erdélyt erdélyiek és er-
délyiek által kormányoz-
zák. Megemlítette, hogy
pártjának a kormánnyal
semmi érdekközössége

sincs, sőt valóságos küzdelmet folytatnak
ellene. Nyilatkozatának egyes intim jel-
legű kitérése arra enged következtetni,
hogy mégsem tántorog az olyan szédítő
szakadékok a liberális párt és a kormány
között.

Az aradi pénzügyigazgatóság tulkapá-
sainak hallatára megígérte ugyanis, hogy
erre vonatkozólag Argetoianuval fog
megbeszélést folytatni.

Duca ismertette ezután a párt gazda-
sági programját, amely szerinte a jö-
vőben sem fog változást szenvedni. A ki-
sebbségi sajtó képviselőinek elismeréssel
nyilatkozott a pártba tömegesen belépő
kisebbségekről. Duca a délután folya-
mán Bukarestbe tért vissza, ahonnan

hétfőn Kolozsvárra utazik,

hogy nagyszabású beszédét megtartsa.

A liberális párt vasárnap tartja döntő ülését

Bukarest, október 3.

Duca, a liberális párt elnöke megsza-
dította erdélyi körutját és visszaérkezett
fővárosba.

A liberális párt végrehajtóbizottsága
vasárnap tartja régóta esedékes ülését,
mely elé politikai körökben feszült ér-
deklődéssel tekintenek.

Ugyanis ez a végrehajtóbizottsági ülés

fog dönteni azokról a döntő jelentőségű
programmbeli változásokról, melyet a
pártvezetőség a nyári szünet folyamán
előkészített.

Óriási bankbukást várnak Newyorkban

Newyork, október 3.

Beavatott értesülés szerint az Egyesült
Államok egyik legnagyobb bankjának
készenléte áll. A bank nevét egy-
re nem hozzák nyilvánosságra. Amennyi-
ben ez a pénzintézet csődöt mond,
mégtegy kisebb bankot fog magával rán-
ni.

Munkában Népszövetség szakértői Magyarországon

Budapest, október hó 3.

A Népszövetség szakértői bizottsága-
jának tagjai ma megkezdtek bemutatko-
pusukat az illetékeseknél. A meginduló
zély növekedésére minden előkészület
anélkül, a pénzügyminisztérium épü-
Szeretében helyiséget nyitottak a külföldi
elutazók számára. Azt a jelentést, amit
szakértők Genfbe küldenek, a Né-
A szövetség pénzügyi bizottsága valószínű-
orta kg rendkívüli ülésen fogja megtárgyal-
és int. A magyar kérdés-komplexum előre-
lén lthatólag a januári ülészakon kerül a
jeleim ács elé.

Bibescu herceg repülés-ügyi miniszter lesz

Bukarest, október 3.

Ismeretes, hogy október 7-én Buka-
stben négy külföldi állam megbízottai-
k részvételével repülésügyi konferen-
a kezdődik. Ez a konferencia, amelyet
román repülésügy legfelsőbb vezér-
kja, Bibescu Valentin herceg ültött
sszas külföldi tárgyalások után nyél-
14-éig fog tartani.

Az értekezlettel kapcsolatban eléggé
tározott formában az a hír terjedt el
fővárosban, hogy a román kormányt
bővítik

s a repülőgépek intézésére külön mi-
nisztériumot szerveznek.

kormány tagjai állítólag már meg is
lapodtak volna abban, hogy

az új miniszter Bibescu herceg lesz.
z Ünversal és több lap már eleve tá-
adja a kormányt az új minisztérium
állítása miatt, miután a mai pénzü-
gyileg oly drámai időkben felesleges
xusnak tartják a kincstári terhek nö-
elését.

ÖTVENKÉT MILLIÓ BIRSÁG,
ERT CUJKÁNAK DEKLARÁLTÁK
Z IPARI SZESZT. Temesvárról jelen-
k: Az itteni hatóságok előtt folyó feke-
szesz-vizsgálat ma elérkezett a — bir-
igirovási. Eszerint ötvenkétmillió lej
énzbírságot vetettek ki a megvádolt kö-
etkező cégekre: Friedmann és Társa,
ezőgazdasági és Ipari Szeszgyár, Rott-
ann Károly és Társa, Unió szállítási
állalat, az aradi Podgora szállítási és
izományi társaság és végül egy nagyvá-
di és egy mármarosai cégre Érek a vál-
latok, a vizsgálat adatai szerint, az ipari
eszt, hamis blankettával, cujkának dek-
rálták. A bírságot megfelelő arányban
szítják fel a vállalatok között.

Ezért olyan kevés a pénz?

Hét milliárddal kevesebb a tény- leges bankjegyforgalom!

Egy román lap szerint a 22 milliárdos bankjegyforgalomból
csak 15 van forgalomban, hét milliárdot otthon tartanak
a bizalmatlan tőkések

Bukarest, október 3.

A Nemzeti Bank legutóbbi kimutatása
szerint Románia bankjegyforgalma 21
milliárd 900 millió lej. A kimutatáshoz
érdekes kommentárt fűz az egyik buka-
resti román lap, amelyben kimutatja,
hogy ha nem is egészen pontos, de hozzá-
vetőleges megállapítás szerint

ebből a majdnem 22 milliárdból tulaj-

donképpen csak 15 milliárd van forga-
lomban, a többit bizalmatlan betétesek
tartják otthon — a ládafiókokban.

Ez a megállapítás csupán a forgalom-
ból kivont összegre nézve új, mert az köz-
tudomású tény, hogy a bankokból kivont
tőkék nagyrésze még mindig parlagon
hever, mert a takarékpénztáraknál rendelve
volt betétesek csak szörvényszerűen viszik
vissza pénzüket a bankokhoz.

A nagyváradi református nagybét szeszáción!

Makkai püspök az egyházak új feladatairól beszélt

Szombati Szabó István azt indítványozta, hogy a református
lelkészek mondjanak le az egyházi funkciójuk után a hi-
vőkől szedett járandóságokról

Nagyvárad, október 3.

A református nagybét mai tárgysoroza-
ta folyamán Szombati Szabó István egy-
házkerületi tanácsbíró nagyszabású
javaslatot tett, amelyben azt indítványoz-
ta hogy

az egyház papjai mondjanak le egyszer-
s mindenkorra stólaikról, azaz keresz-
telési, esketési és temetési teendőikért
ne igényeljenek anyagi ellenszolgáltatást.

A jelentős kérdés megvitatásában Arday
Aladár gyantái lelkész is kifejtette néze-
tét.

Megalázónak tartja, hogy a mai szűkös
gazdasági viszonyok mellett a lelkész
pénzt fogadjon el híveitől, mert ez egy-
részt az egyház szociális munkáját is

megakadályozza.

Makkai püspök azokat a kételyeket
oszlatta el hozzászólásában, amelyek sze-
rint az egyház eltávolodik a tulajdonkép-
peni magyarságtól, ha szociális elveit,
mint felekezeti törekvés megvalósítani és
életbeléptetni.

A püspök hangsúlyozta, hogy nem akar
széthúzást és elszakadást előidézni az
egyes felekezetek között, sőt az a remé-
nye, hogy az erdélyi református egyház
kebelében megindított szociális munka
az idők folyamán, mindegyre szélesebb
gyűrűket fog vetni s elveiket más feleke-
zetek is magukévé teszik. Az a cél lebeg
szemeik előtt, hogy egyöntetűen ezen az
uton haladva,

minden vallás szociális eszméket vi-

ASSZONYOM!

Mit óhajt kérem?
Talán nyolcszínű divatlapot husz divatmodellel?
Vagy nyolc színnyomású kézmunka oldalra
kíváncsi?
Esetleg nyolc oldal terjedelmű, különböző min-
tájú kelim, gobelin, rece, szőnyeg kézmunka
mintákkal óhajt megismerkedni?
Akar szurcsablont női fehérnemű, ágynemű, millió
és monogrammokról?
Ugyebár érdekli a legkiválóbb íródom is?
Szólhatunk társadalmi, színházi, gazdasági
cikkekkel is!
Ha van kis gyermek, a gyermekrovat is érdekli!
Eredeti új regényünk október elsején indul, címe:
„A herceg két asszonya”.

Kérjen
ingyenes mutatószámot!

A Magyar Uriasszonyok Lapja
szerkesztősége és kiadóhivatalától
Budapest, VI. Jókai-utca 37.

gyen életébe s végül „in hoc signo” ke-
zet foghassanak egymással.
A református nőszövetség ma délelőtti
ülésén Debreceni István, szatmári refor-
mátus lelkész a református nők szociális
feladatait ismertette. A gyűlésen Mak-
kai dr. felesége, valamint Csermák főes-
peres felesége is megjelentek. Biener Bé-
láné a nő nemzeti kötelességeiről tartott
érdekes és komoly beszédet.

ALJECHIN, a győztes

A bledi sakkversenyt Aljechin nyerte.
Amióta a sakk kikerült a szakértők és a
játékosok érdekköréből és ugyanolyan
közkinccse a közönség érdeklődésének,
mint a sport, színház vagy számos más-
fajta ujságszenzáció, a laikus hozzászól-
hat az egyre-másra rendezett sakkver-
senyekhez, s anélkül, hogy a sakk szel-
lemébe behatolni kívánna, egyszerűen az
eredmények összehasonlításából érdekes
következtetéseket vonhat le. Például meg-

állapíthatja, amit imént már megállapi-
tottam: ma a sakk a közönséget is érdek-
li. Illetve érdekelte és éppen erről van
szó. A modern sakkozás hőskorában, a
mikor még Andersen és Dufresne küz-
döttek az „örökzöld” pálmáért, vagy ami-
kor az amerikai Morphy betört, Steinitz
világbajnok lett és Lasker, a modern
időknek talán leguniverzálisabb sakkö-
zőja, hosszú időre elragadta tőle a pá-
lmát, a nagyközönség alig méltatta figye-
lemre a mesterek heroikus erőfeszítéseit.
Az első verseny, amely már általános ér-
deklődés mellett folyt le, a közvetlenül a
háború előtt megtartott szeptemberi
verseny volt. Mi keltette föl óráatlanul az
érdeklődést? Nem a sakkba való elmé-
lyedés, semmiesetre a játék fejlődése, el-
lenben az a tisztán sport és versengési
körülmeny, hogy egyszerre sok nagy
sakkozó tűnt fel s a lapok s lapokon ke-
resz az olvasók a házardjáték pszicholó-
giájának alapján kíváncsiak lettek, hogy
ennyi egyformán erős ellenfél közül ki
lesz az első. A kíváncsiság, a bizonytalan-
ság, a ló és sportverseny-attitűd tette nép-
szerűvé a sakkot. Így tartott ez sokáig.
Capablanca és Lasker egyenrangú küz-
delmeit már sok százezer laikus élvezte,
Capablanca és Aljechin harcát is, a lon-
doni, a karlsbadi, a newyorki, a moszkvai
nagy versenyeket s az ujságok szempont-
jából alig volt értékesebb szenzáció-cse-
mege, mint egy-egy hír ezekről a verse-
nyekről. Ezek mulva jött Bled. Aljechin
tegnap óriási fölénnyel megnyerte a ver-
senyt — s éppen az a baj, hogy óriási
fölénnyel nyerte meg. Aljechin ma egyed-
uralkodó a sakk terén, klasszisok — 5 és
fél pont — választják el az utána jőőtől
s amíg nem talál egyenrangú ellenfelet,
amíg a sakk legazolása marad s nem vá-
lik újra küzdelemmé, addig a közönség
érdeklődése megcsapant. A bledi verseny
utolsó fordulói például senkit sem érde-
kelhettek már, mert Aljechin győzelme
holtbiztos volt. A sakk mint művészet —
ezt bátran megállapíthatjuk — ma is
erotikus dolog marad, kevés beavatott
lény privilégiuma s a nagy érdeklődést
a sakknál, mint mindennél korunkban,
nem a lényeg, hanem a külsőségek keltik
fel: a versengés és a küzdelem látásának
idegcsiklandozó érzése.

ASTRA (APOLLÓ) MOZGÓ

RBASSO

Kedd óta zsufolt házak előtt fut az utólráhetetlen bohózat

„Soha többé szerelem”

Főszerepben:

Lillian Harvey, Harry Liedtke, Felix Bressart.

A német lapok kritikái arról a csodás filmalkotásról: „Szerelm, nevetés, tánc, élet-
öröm és vidámság a jellemző tulajdonságai az új Ufa-filmnek, amely a leghíresebb
Ufa-sztárokkal most kerül bemutatásra. Az új film elsőrendű zenéjével, kedves humo-
rával és lendületes cselekményével igazi élvezetet nyújt.”

Jelen hirdetés bemutatója az ASTRA pénztáránál 5 lej kedvezményt kap
bármely jegynél.

Megmodernizálták Allah lányait!

A feredzse agóniája — A török nő helyzete egykor és most

Konstantinápoly, október 3.

„A la franka”...
Az igazhívő töröknek még nem is olyan régen ököbe szorult a keze e szavak hallatára. A fenti három szó ugyanis „modern”-nel, „új-szerű”-vel volt egyértelmű s mint ilyen, jogosan ébresztett gyűlöletet a hagyományokhoz csökönyösen ragaszkodó maradi mohamedánban. A Nyugat felől beosonni készülő korszerű áramlatot még a pestisnél is nagyobb veszedelemnek tartotta a jámbor muzulmán.

„A la turka”...

E néhány szó viszont hurik zenéje volt a bepókhálósodott világnézeti s begyepesedett agyu török agastyánoknak is. Ebben a kifejezésben benne nyüzsgött az egész régi Törökország: a negédesen libbenő burnuszok, a háremek előtt őrtálló eunuchok bárgyu vigyorgása, az Aja-Szofia legmagasabb és legkarcsubb minaretjén megcsillanó napfény s a holdsugár, amely az Aranyzarv-öböl langyos hullámaiban furdette esténként aranylós tesztét...

A kutya és a macska puszpiajtások voltak az egymásra acsarkodó két különböző világ-rezethez képest.

Véres harc tört ki közöttük...

Mondanunk sem kell, hogy az „a la franka” jelszó győzedelmeskedett.

CIVILIZÁCIÓ SUTTYOMBAN

Az öregek szószátyárkodása ellenére is belopódzott a modern vidékekről jövő szellő. — Már a háború előtt oda fajult egyes török férfiu, hogy európai ruházatot öltött magára, de fején mindamellett továbbra is a csárdás kis fez kacérkodott. A hölgyek is párisi divatu ruhákat viseltek titokban, nehéz ráncokban álomló burnuszuk alatt, ám élvezet ajkukat még mindig feredzse övta a barbár pillantások elől. Alig volt hárem jóformán, ahol európai asszony meg ne fordult volna s női sajtások tekintetében az odaliskok sem különböztek másnemzetbeli társnőikől. Megszerezték a raffinnál szabású párisi toalettet s igyekeztek hasonló divatcikkeket beszerezni.

RABMADARAK VOLTAK AZ ODALISZKOK

Ha netalán egy-egy török hajadon kikocsizott régebben valahová, csak olyan hintóra ülhetett, amelynek ablakaira áthatolhatatlan selyemfüggöny borult. Városon kívüli séták

alkalmával, a Boszporusz szeliden ivelő partjain, napernyő vette át a selyemfüggöny szerepét, amely kellően elfedte a hölgyek arcát, ha akármilyen korosztályú férfi közeledett.

Elnyomott teremtés volt a háremek gyöngye (olykor hamisgyöngye). Az utcákon férjével, bátyjával, vagy fiával sem volt szabad mutatkozni, mert a fullánkös sztambuli pletyka legott nyelve hegyére tűzte volna őket. A külvilágnak nem volt kötelessége, hogy a köztük levő rokoni kapcsolatot nyilvántartsa s így ráfoghatták a férjre, hogy szerető, a fiutestvérré, hogy titkolt barát, a fiaikra pedig, hogy fattyuhajtások.

A mai viszonyok?

Már Abdul Hamid idejében sem volt a török polgárok zömének több, mint egy felesége. Ma cselédék végzik a rabszolgamunka számba menő házi teendőket a nők helyett. Napjainkban e tekintetben sem kísért a kötelező és sötét hagyomány, emberien bánnak az alkalmazottakkal s meglehetősen fizetik őket.

A török nő villámgyorsan élte bele magát a megváltozott viszonyokba...

Minden pálya nyitva áll előtte. Boldog, hogy részt tud venni ő is a munkában és meg van róla győződve, hogy ma már semmilyen tekintetben sem marad el korábban civilizálódott nőitársai mögött. A modernebb munkakörben is előnyösen tudják érvényesíteni velük született bájaikat és kedvességüket. Egyenesen kellemes benyomást kelt a feredzsét fel-

A török nő számára lezárt ajtó volt a tulajdonképpeni élet. Ott senyvedt kalitkába zárt galambokhoz hasonlóan a háremek vasrácsoszu ablakai mögött. Enjéről teljesen meg kellett feledkeznie...
Igy volt ez régebben...

KEMÁL, A NAGY BÜVÉSZ

És eljőve a diadalmas pasa...
Nem hagyta, hogy az ámuló nép egy percig is csodálkozzon a változások felett. Leütötte a fezeket a hűledező emberek fejébubjáról és lerántotta a feredzséket. Egy-kettőre modern országot faragott a háremek honából.

Aki csak regényekből és utleírásokból ismeri a félhold birodalmát, meghökkenve észlelné, hogy eltűnt a régi világ. Nincsenek többé vérszomjas féltékenységtől lihegő beyek, a kiknek fején kakastaréjként ágaskodott a piros fez. Nincsenek többé feredzsés asszonyok sem, akik a selymeiket suhogtatták, ugy áradt belőlük a titokzatosság, mint a szőnyegekből a por, nagytakarítás idején.

Tompa háremzene sincs már! A hastánc és a mósuszillat is a múlté! A mai utazó elhullat jónéhány illúziót, ha Törökországot meglátogatja.

Többnejűségre sem fog bukkanni.

redobott török nőre nézni, amint egy rádiókészülék fülhallgatójával bajlódik, vagy amint az írógép billentyűzetén futnak át ujjai.

Cikornyás török írásjegyeket sem kell már féltő gondoskodással a fehér hártýára rajzolni, mióta a latin betűket bevezették. Kiszámban, ahol még nagyszámmal vannak analfabéták, m nem is tanítják a török ábécét.

Kemál ának egyik legemléstreméltőbb intézkedése a török nő modernizálása.

★

Már azt is sejtjük, hogy fog szólni az új török gyermekmese:

Egyszer volt, hol nem volt, hogy valamikor a sötét huszadik század első évtizedeiben, feredzsét hordtak a háremhölgyek...

(—c.)

Budapesten beszüntették a schilling jegyzését

Németországban a kétszáz márkát meghaladó devizát fel kell ajánlani a Birodalmi Bankban

Budapest, október 3.

A Magyar Nemzeti Bank, azzal az indoklással, hogy az Ausztriában naponta előforduló áringadozások miatt nem lehet reálisan megállapítani a schilling árfolyamát,

a schilling budapesti jegyzését beszüntette.

A Magyar Nemzeti Bank csupán a bécsi

kifizetés árfolyamát rögzítette le.

Egyidejűleg a Német Birodalmi Bank rendeletet adott ki, amely szerint kétszáz márkát meghaladó devizát eladásra kell felkínálni a Birodalmi Banknak. Október 2-ikától kezdve egyébként minden ujonnan esedékes devizaösszeget, tekintet nélkül az összegre, eladásra kell felajánlani a Birodalmi Banknak.

GŐZ

Budapest, október 3.

Sajnálom, talán egyhangú már, de amit én most összegyűjtöttem, az mind arról beszél, hogy a nagy „sachlich”-ságban egy másik véglet, a patétizmusra való hajlamosság jelenkezik. Egy fiatal íróval találkozom, aki még nem irt semmit és, mint egy borz bika öklelőzik társaságban és utcákon. Mindenről megvan a véleménye. Azt mondja:

— Még várok egy félévig. Aztán elkezdlek írni. Mondhatom, hogy *szék és emberfenék olyan nemes társulásban még nem volt, mint amikor majd én leülök dolgozni.*

Gergely Sándor, egy másik fiatal író, az „Achrem Fickó” szerzője, most vonult be a bőrtőnbe másfélévire. Mintha a régi Visegrádi-utcai harcok elevenedtek volna meg. A tüntetések Kassák lakása körül.

Egy harmadik ilyen fiatal írónál vagyok. A lakásán. *Agyban fekszik, hogy ne kelljen futni.* Mellé ülök.

— Mivel foglalkozol? — kérdezem. — Miből élsz?

A dunyha alól egy mély hang felel:

— Egy patkányirtónál vagyok.

Nem vicc. Ott van. Dietrichs-einnál.

De ez lehet vicc is. Például a Színházi Életnél, ahol lepkefogóval gyűjtik a filmsztárok-nak való fiatal lányokat. Hetenként vannak az elvonulások a zsűri előtt. Csupa cinikus ember. Nézik a dagaszkodó nőket.

— Hogyne — mormogja az egyik „bíró” az orra alatt, — ez igen... ebben van valami... forduljon csak fiam... *Clara Bóvli.*

Aztán egy másik tag:

— Maga nagyon tehetséges, gyermekem... *Marlene Dietrichstein!*

Az egyik legnagyobb könyvkiadóvállalat elbocsátotta az összes lektorait és — a kiadó feleségének a mosónéja, Róza néni, lett a lektor. Minden kézirat ehhez a mosónéhoz kerül.

— Na, érdekes volt? — kérdezi a kiadó.

— Hallatlanul izgalmas volt, Nagyságos ur! — *Rendben van. Ki van adva.*

Ami Róza néninek nem tetszik, — az természetesen számba se jöhet. *Az az író ki van rugva.*

Na, most vegyünk egy másik esetet. Nagy gyár. Három főtisztviselő. A főnökük mind-egyiküket egyformán szereti. De a költségvetés mellett szól, hogy egyiküket le kell

építeni. Az igazgató nem bírja eldönteni, hogy melyiket. Szenved. Mint Pókainé. Végre, — mégis csak muszáj, — odamegy hozzájuk:

— Nézzék uraim. Én magukat mindhármukat szeretem. Egyforma jó munkaezők. Mindhármukkal meg vagyok elégedve. A költségvetés azonban kötelességemre teszi, hogy egyiküket elbocsássam. (Megdermedés.) Kérem, én azt ajánlom, hogy az urak írják fel egy-egy cédulára a nevüket, betesszük ebbe a kalapba és a kifutófiu majd huz. (Még szörnyűbb megdermedés, Mert most már, — mindegyikük lehet.)

A három hiva'lnok egymásra néz és ötpernyi gondolkodási időt kérnek. Visszavonulnak tanácskozni. Aztán bemennek az igazgatóhoz:

— Kérem, tessék mindegyikünk fizetéséből levonni egy harmadot.

Megtörtént, visszamaradnak. (Csak az a kérdés, hogy vajjon akkor is ilyen önzetlenek lettek volna-e, ha nincs — sorshuzás. Hanem fix dolog, hogy — X. ur mehét. Ennek az eldöntésére külön sorshuzást ajánlok.)

Hegedűs Gyula, — mondtam, hogy milyen szegényen, kutyául halt meg. Nem kapott semmi pénzt, támogatást, — az államtól csak egy kormányfőtanácsosi címet. Egyik nagyon rossz, keserű napján, már az utolsók egyikén, találkozott egy magasrangú miniszteri hivatalnokkal. Talán épp, akitől a „címét” kapta. Félrehuzta, titokzatos arccal és azt mondja neki:

— Uram, fon'os dolog. Jőjjön, adok magának egy — kormányfőtanácsot...

Színház, — az nincs. Azt mondják, a januárt legfeljebb három-négy éri meg. Torday Ottó dr., az Új Színház igazgatója, magyarázza a Marton-irodában:

— Érthető ez a helyzet. Ma valami különös lelki kényszer kell ahhoz, hogy valaki elhagyja magát, hogy — ma este színházba megyek...

A Belvárosi Színház mult szombatesti összevétele ötszáz pengő volt. Ebből Gaál Franciska háromszáz pengőt kapott. Maradt kétszáz pengő a többi szerepő tiz színésznek, jegyszédőknek, diszletezőknek, igazgatóknak, fűtésnek világításnak, terembérré. Hát — üzlet ez? Hát lehet ezt sokáig csinálni?

Pár nap alatt harminc-nyegen új népdalt tanultam meg. Most született az utolsó hetekben De nem olyan — joviális népdalok, cigánnyal, meg szallagokkal. Hanem — *igazi*

népdal, amit a nép szült, az istenverte nép, a mai nép. Mindegyik — egy-egy nyílt lázítás. Keserű, dacos szöveggel. Az egyik például csak két szóból áll: „Munkát kényeret! Munkát, ke-nye-ret! Munkát, ke-nye-ret! Az Andrássy-uton a sétálók közül egyszerre csak összevörösödik száz ember. Pillanatok alatt kerülnek egymás mellé. És rákezdek: „Munkát, ke-nyeret! Munkát, ke-nyeret!” Vagy százszor egymásután, monoton, kísérteties hangon. Mint egy kórus. Mélyen. Sötéten. Mint valami Wagner-operából. Addig, míg jön a rendőrség. Motorbiciklin, lóháton. És — bele! Karddal, patával! Hamarosan szétverik őket. De, még nem telik bele öt perc — és már egy másik helyen burjánznak fel. Száz méterrel odébb. És most ott hangzik: „Munkát, ke-nyeret! Munkát, ke-nyeret!” A többi járőrelők befogják a fülsüket, menekülnek. Pedig nem tör énik semmi. Csak nem bírják hallgatni. A — hangoraszító. A tónusa az egésznek! Észbontó, őrlítő.

Az azonban hazugság, hogy a pengő — semmit nem ér. Még mindig jó valuta. És hányan spekulálnak pengőre, de hányan! Mert az országnak azért van vitalitása. Van. Ezt nem lehet elvitatni.

Csak valami — frappáns megnyugtató kellene. Nem úgy például, mint 1918-ban. A mikor mindenki azt várta, hogy demokráikus kormányt neveznek ki — és kinevezték... Hadikot. Ezt a hibát most nem szabadna elkövetni. Ezt mindenki érzi. Mindenki mondja. A válság kísértetiesen hasonló. De most még le lehet vezetni. Csak — okosan! Csak — bölcsen! A tömegpszichózis felismerésével.

Somlay Artur magyarázza Heltai Jenőnek, a Belvárosi Színház igazgatójának:

— Ti valaha akartatok is valamit csinálni. Mondani akartatok valamit. Emlékezz vissza, János, amikor fiatal voltál! Hát akkor miéni játszottok a színházatokban — texasi vigjátékok! Szeszcesempész-vigjátékok! Fogjátok meg az időt, barátom! Akkor igen! Akkor majd nem lesz este ezerpengő ráfizetés!

Ezt csak jellemzésül mondom, nem mintha a színházi produkciók most dőnően fontosak volnának. De, mert a legkisebb, legapróbb részecsken is — sipol már ki a gőz, ami az egész világot fűti, feszíti.

És ha már mindenki azon dolgozik, azon imádkozik, hogy — ne legyen robbanás, akkor — miért nem ott kinyitni a szelepeket, a hol a legtöbb gőz kimehet, ahonnan a legtöbb jótékony, lehűtő pára ömölhet alá?

Benamy Sándor

Ha azt akarja, hogy úgy meg legyen elégedve, mint eddig soha, akkor tegyen kísérletet a „LERESCHE” borotvapengével.

az utolsó francia tökéletesítés.

Kérjen díjtalan mintapengét a romániai vezérképviseltől:

NARCISSE H. BALTHAZAR

Bukarest I. Strada Şeairi 7

PAGLIANO SZIRUP

Készíti:

Prof. GIROLAMO PAGLIANO, Firenze (Olaszország)

Folyékony, poralakban, kapszulákban!

Legjobb, leghatásosabb vér-szűrő szer, mely tökéletesen tisztítja a vért, azokat a betegségeket, amelyek helyes adagolásban azonnali hatásai megszűnnek az eldugult. Legjobb orvos a köcsvény, rák és bőrbetegségek ellen. — Célgünk minden gyár mányán feltűnően látható védjegyük, melyek alapján rajzolt szalag a készítő névaláírásával.

Kapható minden gyógyszer-tárban és drogeriában.

Romániai vezérképviselte:

VITTORIO SARTORELLI

BUCUREŞTI

Strada Voda—Garagea 10.

HA BUTOR

LEGYEN

SZÉKELY & RÉTI

BUTORGYÁRABÓL

VÁROSVÁSÁRHELY BUKAREST BRASSÓ

MOTTO: ELŐKÉZBŐL — A LEGJOBBAI — LEGOLCSÓBBAN, KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

PRINCIAR-szálloda

BUKAREST. Boulevard Elisabeta

Teljesen átalakítva — Sváici vezetőség alatt. — Meleg-hidegvíz minden szobában. — Központi fűtés. — Lift. — Olcsó árak!

KORUNK KÖVETELMÉNYE

alegmagasabb teljesítmény. Önnek is ezt kell tenni ha a létező való küzdelemben nem akar alul maradni. A legjobb segítségért ebben a valódi hamisítatlan babkává Naponta néhány csésze az ehhez szükséges erőt megadja. A tejeskávé egyuttal élvezetes tápszer. A Meinl világhírű keverékei utólrérhetetlenek.

MEINL GYULA R. T.
kávélehozatala

Brassó, Voivod Mihai 9 volt Kolostor-utca 11.

Hírek

Mussolini nagytata...

Rém meglepett — Isten ugye —
Hogy nagytata lett a Duce
Ő sem nyugszik biztos bele,
Hisz ez az öregség jele!

Naivanak s diktátornak,
Kik örökös tűzben fornak
Meggénhedni sose szabad,
Mert a tekintélyük apad!

A Duce meg lesz terhelve
S mátlól fogva lóga nyelve,
Diktátor, aki nagyapa,
Szent Fascizmus! Mennyi strapa!

Ebből támad a bohózat
Ajkán lánggal égő szöveget
S menni kell, ha út az óra
Pelenka-inspekcióról

S ha kérde egy heves híve:
Mért per lázasan a szíve?
Igy szól — s már a szeme ragyog: —
Még mint apa is nagy vagyok!!

NEMES FERENC

— FELOSZLATTAK A BRASSÓI VASUTI FELÜGYELŐSÉGET. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága a brassói vasuti felügyelőséget, amely a kolozsvári CFR-körzet hatáskörébe tartozott, október elsejével felszalta.

— ELHALASZTOTTAK A PARLAMENT MEGNYITÁSÁT. Bukarestből jelentik: A Monitortól Oficial mai száma királyi dekretumot közöl a parlament rendes ülészsaka megnyitásának egy hónappal való elhalasztásáról. Ilyenképpen a parlament első ülését október 3. helyett november 15-én fogja megtartani.

— 20 EZER MUNKAST ALKALMAZNAK A MAGYARORSZÁGI KÖZMUNKÁKNAL. Budapestről jelentik: Kenéz Béla kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy huszezer munkás alkalmazásával rövidesen beindítják a munkát. 232 családi házat is építenek, a helynek munkálatainál újabb 2500 munkás alál elhelyezkedést.

— BUDAPESTI ÉLETUNTAK. Budapesti jelentik: Seid Jenő miskolci rendőrfelügyelő a Duna partján fölbőlte magát. Az ügyilkosnak 800 pengős kártyavesztesége volt. — Winkler Antal, a „Három veréb” orcsma tulajdonosa, apja sírján lett öngyilkos. Fölbőlte magát s azonnal kiszenvedett.

— A ROMÁN VALOGATOTT FOOTBALL-SAPAT MEGÉRKEZETT BUDAPESTRE. Tudósítónk jelenti: A román labdarugó csapat ma Budapestre érkezett. A Keleti-pályán dvaron mintegy 700 főnyi ember várakozott a befutó vonatra. A játékosokat a magyar portszövetség nevében Máriási kapitány, a bírótstület nevében pedig Kenyeres bíró dvözölte. A footballisták feszelen és tulajradó hangulathat vonultak a Nemzeti Szálláshoz, ahol Luchide Oszkár, a román sportzövetség elnöke kijelentette, hogy a csapatot közvetlenül a mérkőzés előtt állítják össze. Radulescu csapatkapitány hozzáfűzte, hogy a románok egy-két góllal is beérik. Arról nem nyilatkozott, hogy adandó, vagy kapandó gólokat értett.

— A NYUGDIJPNÉZTARHOZ NEM LEHET BEMENNI, DE AZÉRT A KIJÁRÁS BURJÁN. A csikmegeyi nyugdíjogosultak, akiknek a nyugdíját még nem állapította meg a nyugdíjpénztár, egyre-másra kapnak litografált leveleket a bukaresti ügyvédekől, hogy ők hjalandók rövid időn belül nyugdíjaikat megszerezni, csak küldjenek nekik megbízást, a költségeket is fedezik mindaddig, amíg megkapják nyugdíjukat és semmi mást nem kérnek, csak, amikor kézhezvételük visszakapják járandóságaikat, azoknak 40 százalékat tiszteletdíj címén kötelesek nekik fizetni. — A nyugdíjpénztár kinal fallal van körülvéve a nagyközönség előtt. az érdekeltek hozzá sem férhetnek, de a bukarest ügyvédekre ugylátszik, nem vonatkozik a tilalom, mert ők bejuthatnak és épp úgy, talán még nyugodtabban intézheknek ügyeket, mint eddig, hisz nem zavarják az érdekeltek. — Szolgálatukért, amit hivatalból kellene elintézni, csekély 40 százalékat kérnek a járandóságok után. Nem is rossz üzlet. — Csak gyalázatos!

Szántó pensió,
Brassó, Curmatura (Cenkalia) 2. Telefon 591.
Elegánsan berendezett szobák kiadók.
Teljes pensio Lei 4000-tól kezdve.
Házhoz szállít elsőrangú ebédmenüt L. 40
Diétás ebédmenük 55
Cukorbeleg részére 65

* MUNKANÉLKÜLIEK FIGYELMEBE. A brassói munkástanács felkér minden munkanélkülit, hogy összeírás végett a Malom-utcai Munkás-otthonban délelőtt 9—12-ig és Jél-után 3—8-ig jelentkezzenek. Szaktanács. (e)

— UJABB SÜLYOS TÜNTETÉSEK ANGLIABAN. Londonból jelentik: Tegnap újabb súlyos tüntetések színhelye volt Glasgow és néhány más angol város is. A munkanélküliek ezuttal nyitlan éltették a szovjetet. Számos letartóztatás történt.

* A garnizon réme. A brassói Modern mozgóképszínház mutatja be ezt a filmet, mely egyfolytában öt hónapon keresztül volt műsoron Berlinben. A legnagyobb rekord ez és ránk nézve azért is nevezetes, mert a film meséjét a magyar Nőti Károly írta. Jóízű, egészséges humorral átszőtt mese ez, amely a katonaeletet parodizálja. Nőtinak ez már a második katonafilme, amely Németországban készült. Az első a Nyitott ablak című film volt, amely nemcsak Berlinben, hanem nálunk is nagy sikert aratott az elmúlt szezonban. Nőti Károly a leggyorsabb iramban érkezett el arra a helyre Németországban, amelyen ma már szinte egyedül uralkodik. Nőti egészséges, jóízű humorát megszerették a németek és a német filmgyárak egymás után halmozzák el jobbnál-jobb ajánlatokkal. Be kell azonban vallanunk, hogy a nagy sikerben Nőti Károly tehetségén kívül igen komoly része van egy német színésznek is, a nyurga, hallatlanul groteszk megjelenésű Bressart-nak, aki Nőti katonaboházatainak főszerepeit játsza. Ez a Bressart Németország Chaplinje. Halálosan komor az arca, soha még csak egy mosolyát sem lehet látni, de egyetlen tekintetével beteggé nevettetti a publikumot. Nőti és Bressart: a Garnizon rémének két sztárja.

Máramarosszigeten letartóztatták Fesztinger Henriknét és fiát, akiket kommunista agitációval vádolnak

Máramarossziget, október 3

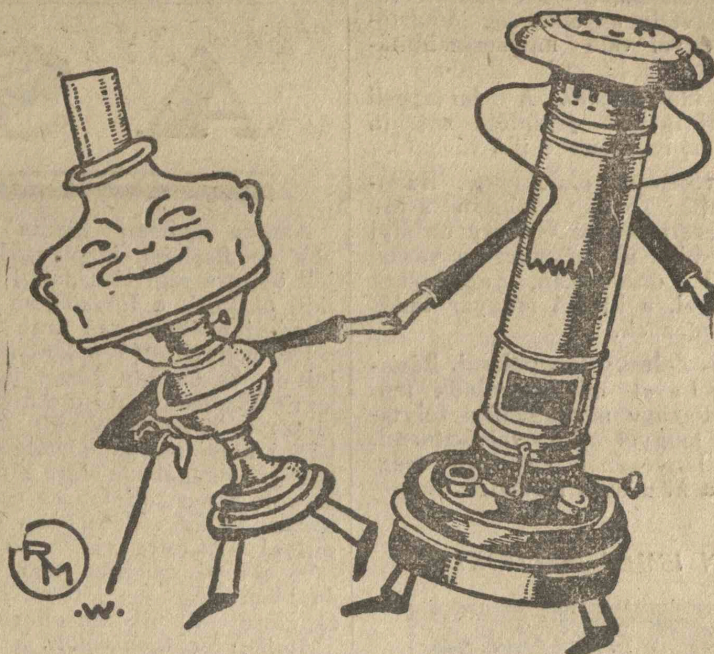
Tegnapelőtt már röviden jelentettük, hogy Máramarossziget és Dragosvoda állomások között a vasuti sinek mentén kommunista röpiratokat találtak, amelyek lázadásra szólítják fel a parasztokat, munkásokat és katonákat. A rendőrség eleinte azt hitte, hogy a röpiratokat egy éjszaka arra áthaladó vonat ablakából cseh utasok szórták le. Ma azonban váratlan fordulat állott be a nyomozásban. A vizsgálat szálai ugyanis Fesztinger Henrikné, született Ilovits Mária máramarosszigeti lakoshoz vezettek, a kinek Gheorghe Sincail-utca 20 szám alatti lakásán, az éjszaka folyamán tartott házkutatás alkalmával,

megtalálták azt a sapirográfot, amely-

— ISMÉT IZGALMAS KÖZGYÜLESE VOLT A MAGYAR FŐVÁROSNAK. Budapestről jelentik: A székesfőváros törvényhatóságának tegnapi közgyűlésén, — amelyet Ripka polgármester délután félhatkor nyitott meg, — Peyer Károly hevesen támadta a főváros eddigi szociális, valamint gazdasági politikáját. Az ülésen, — egyik jobboldali várossatya közbeszólására: A kartelettek nem mi vezetjük, a zsidó kapitalizmus Önökkel tart! — nagy lármá tört ki. Az elnöknek csak nehezen sikerült a botrányba fulladt gyűlésen ismét rendet teremteni. Glückstahl Samu, az elmúlt esztendő agrárpolitikáját kifogásolta s egyben sürgős iparosítási kereskedelmi politikát követelt. Javasolta a szomszéd államokkal való megegyezést is. — Tíz évig hazaárulók voltunk ennek hirdetéséért, — vágott közbe indulatosan Rassai Károly. Bródi Ernő a városgazdasággal kapcsolatos különböző anomáliákkal foglalkozott s ráteri az álláshalmazások kérdéseire is. Az ülés végén, a keresztény ellenzéki Weisz Konrád, a kormánypártot támadta meg, a lefolyt választásokon történt tulkapásokért.

— NYILATKOZAT. Tisztelet Szerkesztő Ur! A B. L.-nak folyó évi szeptember hó 16-án „Aradi Levél” cik kalatt közölt közleménnyel szemben a következő megjegyzésem van: Az újságcikkben úgy van közölve a dolog, hogy az a bizonyos anya egyszer volt az irodában és én akkor engedtem meg magamnak az inkriminált magaviseletet, ezzel szemben megállapítom az igazságot, hogy kétszer volt az irodában. Először, midőn fiával megjelent és tőlem a beírásí kérvényhez szükséges nyomtatványt kérte és másodsor, mikor a beíratási kérvényt hozta. Ez alkalommal, egy sajnálatos, azonos név által okozott félreértés következtében, ezen anyával egy súlyos szeszszólalkozásom volt, erre tanuim vannak, a mely után az urhölgy távozott és azóta nem is lépte át az irodát. Bizonyítani fogom a bíróság előtt, hogy az szeszszólalkozásom kívül az urhölgygel semminemű más természetű esetem nem volt, tehát a cikk állítása teljesen valótlan. Ezt bizonyítani fogom. Valótlan ál-

Mi tudjuk, hogy a viszonyok rosszak!

Én az ALADDIN lámpa vagyok, 19 bantiért egy órán át szolgáltatok erős, hófehér világítást.

Én a PALADDIN kályha vagyok, 60 bantiért fűtök egy órán át egy 120 m²-es szobát

Mindketten közönséges petróleummal működünk, előmelegítés és pumpálás nélkül, nem füstölünk, nem kormozunk és tűzbiztosak vagyunk!

Az egész világ ismer, bennünket vásároljatok!

Új árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az

Aladdin S. A. R. erdélyi és bánáti képviselője
TIMIȘOARA III. Strada Const. Brâncoveanu (Helvét-utca) 28.

azonnal kivette. A száraz igazság az, hogy a fiu még be sem volt iratkozva, mert én, mivel sem szegénységi bizonyítványa nem volt, sem pedig tandíjat nem akart a beiratkozásra, sem pedig tandíjat nem akart a beiratkozásra, jelentkezőskor fizetni, nem akartam beírni. — Éppen ez a visszautasításom okozta az erre keletkezett konfliktust. Mindezek után, igazságomnak nyugodt tudatában, — és ismervén már a cikkíró is, — a bírósághoz fordultam, amely hivatala lesz az igazságnak pontos megállapítására. — Vitéz A. Mihály, igazgató.

— Mindennapos székszorulás, vastagbélhurut, felfuvódás, oldalfájás, légzési zavar, szivdobogás, fejfájás, fülzúgás, szédülés és lehangoltság eseteiben a „Ferenc József” keserűviz a bél működést rendbehozza s megszabadítja az embert a kellemetlen érzésektől. Nagy-névi orvosok a Ferenc József vizet fényes eredménnyel alkalmazzák. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

* A BRASSÓI NYILVANOS ALLASKÖZVETÍTŐ-HIVATAL (Alsó-Fellegvársor 24.) kéri mindazokat, akik szolgálólányokat, vagy szakácsnőket keresnek, hogy bármely hétköznap este 5 órakor, (szombaton délelben tizenkét órakor), a fenti hivatalnál megjelenni szíveskedjenek. Nevezett időben az állást kereső szolgálólányok személyesen jelen vannak. (be)

Tőzsde

1931 október 3.

Zürich (nyitás): Berlin 119 és egyenye, Amsterdam 205, Newyork 511 London 2000, Páris 20.13, Milánó 26.15, Prága 15.10, Budapest 90.02 és fél, Belgrád 895, Bukarest 305, Varsó 57, Bécs —.

*

— A BUKARESTI TŐZSDE MAI DEVIZAJEGYZÉSEI. Bukarestből jelenti tudósítónk: A tőzsde ma tartott Déli árfolyamok: Francia frank 6.60, dollár 167.80, belga frank 24, lira 8.80, svájci frank 32.95, cseh korona 4.99, osztrák shilling 3.68, márka 39.80, holland forint 67.85.

„Modern Mozzó” BRASSÓ

Telefon 518

Ma szombattól a világ legszenzációsabb tilmslágere
Német éneklő, beszélő katona-vígjáték — Nőti Károly boházata

„A GARNIZON RÉME”

(SCHRECHEN DER GARNIZON)

Főszerepben: Felix Bressart, Lucie Englisch.

Budaesten 3 mozi egyszerre játsza most óriási sikerrel. Berlinben ennél nagyobb siker még nem volt. 7 hónapja fut a legragyogóbb alkotása a német filmprodukciónak

MAGYAR FE IRATOK.

WESTERN BESZÉLŐGÉP.

Vasárnap délelőtt

Haugostim

11—1 lg

MATI É

„U 72”

Egy tengeraltjáró izgalmas harcal, 10—15 lej helyár

— Meghosszabbítják Hindenburg elnökségének időtartamát. Berlinből jelentik: Hindenburg közeledő születésnapjával kapcsolatosan, illetékes körök valószínűleg felvetik az elnökség időtartamának két évvel való meghosszabbítását.

— Milyen idő várható. A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint, részben felhős, igen enyhe idő várható.

— Brassai Samuel emlékezete. Budapestről jelentik: Tegnap délután a fővárosba érkezett Boross György erdélyi unitárius püspök, aki résztvesz a vasárnap tartandó ünnepeken, amelyeket Brassai Sámuel, a kiváló magyar tudós emlékére rendeznek.

— Laval és Zalesky tárgyalásai. Párisból jelentik: Laval miniszterelnök tegnap nagyfotosságu megbeszélést folytatott Zalesky lengyel külügyminiszterrel. A tárgyalás lényegéből egyelőre még hiányzanak a közelebbi részletek.

EDISON ISMÉT HALDOKLIK

A nagy feltaláló legutolsó fényképe.

— Pótlétségi eredmények Déván. Jelentkezett 107 végzett növendék és pedig a nagyenyedi, gyulafehérvári, szászvárosi, brádi, petrozsényi és dévai állami liceumok, továbbá a gyulafehérvári Majláth-féle gimnázium növendékei közül. A írásbelin valamennyien átmentek, ellenben a szóbeli vizsgálatokon megbukott 16 tanuló, ezek közül román 9, kisebbségi 7. Az eddigi 50—80 százalékos bukási számárányt véve alapul, a pótlétségi eredmény kielégítőnek mondható.

— A nyugdíjasok jankiáltásai. Az erdélyi nyugdíjasok jankiáltásaiból már egy töviskoszorúra való lehetne összegyűjteni. Nagyváradról jelentik, hogy az ottani nyugdíjasok már három hónapja nem kapták meg járulékaikat. Amikor a legutóbb kitűzött terminuskor — október 1-én — jelentkeztek augusztusi nyugdíjukért, a pénzügyi palota kapui zárva maradtak s csak a heves tüntetés hallatára üzentek ki, hogy a kiutalás még nem érkezett meg. — A berecki nyugdíjasok is nyolc hónap óta várnak illetményeikre. Harmintc-negyven évi szolgálatra visszahárított nyugdíjasok hiába gyalogolnak a 16 kilométer távolságban fekvő kézdivásárhelyi adóhivatalig. Házbert nem tudnak fizetni, enniük nincs mit s halálos aggodalommal néznek a közelgő tél felé.

— A fogarasi dalegylet serlegavatása Szépszámu közönség jelenlétében tartotta meg a Fogarasi Magyar Dalegylet serlegavató estélyét. A dalegylet jellegének elhangzása után Bedő F. elnök megkapó beszéddel fűszerezve avatta fel a serleget, majd emlékérmeket osztott ki a régebbi dalosoknak. A kitüntetettek nevében Rákosi F. mondott köszönetet. Az estély műsorának keretében a dalegylet nagy sikert aratott kitűnő énekszámaival. Az ünnepélyt tánc követte.

— Nagy sikere volt a brassói kiállításnak. A brassói és háromszékmezei kiállattanyesztők szépen sikerült kiállítást rendeztek Brassóban. A kiállítás feltűnést keltettek a modern ólak, költő és etetőgépek. A kiállítók között szerepeltek dr. Papp Endréné, Tóth Istvánné, Imre Juliska, Orbán János, Kanabé Gyárfás, Ksis András, Balázs Árpád, Bálint Sándor, Raab Károly, Királyhalmi Mózes, László Géza, Aronsohn Rudolf, Simon János, gróf Kálnoky Hugó. Az utóbbiak kutyákat állítottak ki. Díjat nyertek: dr. Papp Endréné, Tóth Istvánné, Imre Juliska, Raab Károly, Bálint Sándor, Királyhalmi Mózes.

— A bányászok gyűlése. Tudósítónk jelenti: A bányászok gyűlése Temesváron nagy gyűlést tartanak, a közeljövőben, amelyen a gazdasági válság enyhítésének módzatait tárgyalják.

★ Biri néni szakácskönyve a legjobb — ezt tanúsítja legalább 15000 asszony. Csak ezt fogadja el! Ára kemény félvaszonkötésben 130 lej. Kapható mindenütt. Kiadta a Brassói Lapok Könyvosztálya.

VÉCSEY ZOLTÁN:

A SÍRÓ VÁROS

Azután gyorsan kiadta detektívjeinek az utasítást, hogy egykettőre szedjék össze a régi társadalmi rend mártírjait, akiknek a forradalom nagylelkűen visszaajándékozta az aranyzsabdságát.

De megnyitották a katonai börtön ajtóit is. És Bárány József ügyvéd, tartalékos főhadnagy, aki orosz fogságból tért vissza és börtönbe került, mert egy szibériai helyi szovjet főembere volt, visszatért otthonába, Félóra múlva már nála volt a nemzeti tanács egyik megbízottja. Az ügyvéd azonban fölényes mosollyal utasította vissza az ajánlatot.

— Semmi szerepet nem vállalok. Az én időm még nem jött el. Különben is egyelőre csak pihenni akarok.

Amikor beakonyodott, a város lakossága még nem sejtette, hogy milyen megpróbáltatás szakad rá az éjszaka.

A kaszárnyákban riadót fújtak.

IX.

A hadtestparancsnokság erőpróbára készült. Von Puckendorf tragikus halála mély megdöbbenést keltett a hatalmas kéjzeneleves épületben és a törzsisztek közül igen sokan adtak lélekben igazat elhunyt bajtársuknak. Voltak olyanok is, akik véleményüket a hadtestparancsnok előtt sem titkolták, olyan tanácsot is adtak, hogy ne várja be a miniszterium utasítását, sőt a miniszterium parancsa ellenére cselekedjék. A katonaság most talán még megbízható, de egy óramúlva, amikor hozzáférköznek az agitátorok, amikor elterjednek körében a forradalombacillusok, semmire sem lesz használható és maga is a rombolás szolgálatába áll. Ilyenkor minden percnyi késedelem végzetes következményekkel jár. Az erélytelenség felbátorítja a destruktívot. Forradalmi időkben Napoleon sem késedelmeskedett, nem kért és nem várt utasítást, hanem legjobb belátása szerint cselekedett.

A helyzet megérett arra, hogy a katonaság vegye a kezébe a hatalmat, rendet csináljon és urrá legyen a forradalmi elemeken. A hadtestparancsnok csak egy hónappal ezelőtt került hivatalának élére, négy évi szakadatlan frontszolgálat után jutott a nyugalmas pozícióba. — Alapjában békés hajlandóságu ember volt, inkább polgári mint katonai érényekkel. Történelmi családnak a sarja, amely sok kiváló államférfivel, politikussal, közigazdával, tudóssal ajándékozta meg az országot és a szépesi emberfajta minden erényét megtestesítette. Sok demokratikus vonás is volt benne, alantasaival mindig emberileg bánt és a legénységhez is atyai szavai voltak. Nem volt híve az erőszakos megoldásoknak, mindent alaposan megfontolt és most sem akarta a felelősséget magára vállalni. De újabb és újabb riasztó hírek jöttek. A délután folyamán beérkezett az első vonat, amely hazatérőket hozott. Lógósok voltak ezek, akik menetszázadokból ugrottak meg, csoportokba verődtek és amikor annyian voltak, hogy egy vonatravaló telt belőlük, fegyverrel kényszerítették a miskolci állomásfőnököket, hogy egy tehervonatot szereljen fel és irányítsa őket haza. Amint a vonatot az állomásra érőben lassítani kezdett, be sem várták, hogy megálljon, legrázták a kocsiból és a drótkerítést pillanatok alatt szétszakítva elszelekedtek az utcákon. Senki sem tudja, hányan voltak, senki sem tudja, mit forralnak, de fegyverrel tértek haza és minden rosszra kaphatók. Ha ezek rászabadulnak a városra, itt kökövön nem marad és olyan zavargás következik, amelyen urrá lenni már nem lehet. Öt óra tájban a hadtestparancsnok bizalmas értekezletet tartott törzsisztjeivel és hat órakor a kaszárnyákban riadót fújtak.

Harsogva töltötte be a kúrthang a folyosókat. Izgatott futkosás támadt. Két perccel a riadó felharsanása után Pista már az udvaron állt. Erről is, arról is katonák siettek le és felsorakoztak a magas négyszögön. De milyen ritkásak voltak a sorok. Óriási hézagok tátongtak és az őrmesterek hiába szitkozódtak, a legénység nagy részét nem lehetett ki-mozdítani a szobákból.

— Te kutyá, — üvöltött Nadpisil őrmester az egyik ujoncra, egy markos szikszói gyerekre.

A fiu megrázta hatalmas vállait, aztán fenyegetőleg mordult a rikoltozó altiszt-re.

— Elhallgassék őrmester ur, mert megbillentem.

Nadpisil érezte a ránehezülő felelősséget, egy szempillantás alatt átlátta,

hogy most egész életének lényege forog kockán. Ha nincs szubordináció, nincs fegyelem, akkor az őrmesternek sincs semmi létjogosultsága. Prakszisából már jól tudta, hogy mi ilyenkor a teendő. Derékra tett karokkal, villogó szemekkel közeledett a legényhez és mereven szembenézett vele. A fiu állta a pillantást és hanyagul dőlt neki az állvány-nak, amelyen borju, acélisak, szalonna-maradék és komisz hevert egymás hegyén-hátán.

— Mi...it mondtál? Mit merészkedtél mondani?

És a következő pillanatban már elcsattant a pofon. Aki adta, két évtizedes zupásőrmesteri pályafutásának minden kifinomodott gyakorlatát, minden taktikai ügyességét belevitte ebbe a lendületes pofonba. A legény egy pillanatra megrendült, majd hirtelen megragadta csövénél a keze ügyébe eső puskát és teljes erővel az őrmester fejére sujtott. Hangos recsegéssel tört szét az őrmester koponyája, az agyvelő messzire fröccsent, egy darab belőle a plafonra repült, egy véres csomó az egyik legény arcát mocskolta be. A szoba még magához sem tért a véres esemény döbbenetéből, amikor a legény hirtelen felrántotta az ajtót és fegyverrel a kezében, sipka nélkül nekiiramodott a kapunak. A meglepett őrt úgy vágta mellbe, hogy az megtántorodott és fegyverét kiejtette, a fiu pedig egy-két ugrással az utcán temett és eltűnt az alkonyulatban.

A kaszárnya mint a megbolygatott hangyaráj nyüzsgött. Nadpisil őrmester tetemét piszkos lepedővel leborították és átvittek a lakására. A természetes Nadpisilné asszony, amikor megpillantotta az életlenített fejet, úgy esett össze, mint a tuskó...

— És a hadtestparancsnokság félórán belül az összes kaszárnyákból beérkezett telefonjelentésekből tudta, hogy a játszmat elvesztette. A riadó kudarccal végződött.

— És amíg továbbtartottak a lázas tanácskozások, az este fekete köpenyegével teljesen beborította a várost. Az októbertől sűrű köd a földig ereszkedett, a villany és gázlámpák alig egy-két lépésnyire törték át a sűrű feketeséget. A polgárok sötét sejtelmekkel tértek otthonukba, az üzletek korán zártak, akiknek fegyverük volt otthon, megvizsgálták a závárt, mielőtt aludni tértek, a vallásos lelkek különös buzgalommal imádkoztak Istenhez. A rendőrszolgálat a veszélyesebb pontokon megkettőzték, de katonai őrszolgálatok csupán a honvédkaszárnyából indultak és csak a legmegbízhatóbb sarzsisokat küldötték ki.

Az óramutató még nem haladta túl az éjfélt, amikor mintha adott jelre történt volna, sötét alakok bukkantok ki a homályból. Katonák, lerongyolt ruhájú csavargók verődtek össze, asszonyok is voltak közöttük, azután sok olyan, akik reggel még a börtönben tépelődtek sorukon, most pedig újabb zsákmányolásra indulnak a frissen szerzett szabadság lendületével.

Sorba törték fel az Erzsébet-tér és a Főutca alsó végének üzleteit. Ékszerboltokat, ruhakereskedéseket, csemegés üzleteket, a zsibárusok szerény bór-

deit és pillanatok alatt kifosztották a felhalmozott raktárakat. A két rendő egyszeiben lefegyverezték, kegyetlen eldöngették őket és zavartalanul dultak fosztogattak tovább. Félóráig tartott a rablóhadjárat és mire az első katonai őrszolgálat a hegyre érkezett, a tettesek már csak hült helyét találta.

Amikor az eseményeknek híre érkezett a hadtestparancsnokságra, a tanácskozó szobában tehetetlenül tárgyalt törzsisztek gyors határozatra jutottak. Issekuz ezredet bízták meg a határozott végrehajtásával. Megbízható, ordoná szok szaladtak ki a tiszturek lakására egy félórán belül mintegy nyolcvan tiszt jelentkezett a hadtestparancsnokság épületében. Kézigránátokkal fegyverkeztek fel, karabélyt vetettek a vállukra, oldalukon revolvertáskát fitygett. Katonai detektívek kíséretében indult utjára a megtorló expedíció.

Minden utcasarkon két tiszt állott és mindenkit igazoltatott. Aki csak legkisebb mértékben gyanusnak mutatkozott, azt a katonai detektívek nyomban a katonai fogházba szállították. Vigyázták a cigánytábor, bement az utcákba a házakba, amelyekről a detektívek megtudták, hogy oda az elmúlt napokban egy-egy lógos visszatért, mire a hajnali derengés megszakította éjszaka áttörhetetlen sötéttségét, a fogházban zsúfolták egybe a város alvilágának, csatornasöpördekének mindösszevágát. Sokaknál megkapták a rablói holmikat, egy betörőtől nyolc aranyórát szedtek el, az egyik asszonyt egész vég selymet koboztak el. Fegyveres tisztek állottak őrt a katonai fogház előtt, szemükben elszántság villogott arcukon kéréshetetlen erély.

A hadtestparancsnok egész éjjel nem hunyta le a szemét. Egy óra tájban kaptott utoljára telefonkapcsolatot Pesttől. Ekkor azonban már nem a hivatalos körökkel tárgyalhatott, hanem a pesti nemzeti tanács megbízottja jelentette neki a főváros éjjelen lezajlott eseményekét. Megtudta, hogy Lukács tábornok piacerruhában menekült, hogy a hadtestparancsnokságban elődje a forradalmár foglya. Megtudta, hogy nincs egyetlen kompakt katonai formáció, amelyet a forradalom ellen fellehetne használni, azt a tanácsot kapta, hogy alkalmazkodik a helyzethez, álljon a forradalom szolgálatába és a rendelkezésére álló katonai erőket szervezze át a forradalom katonaságává, különben a forradalom véstörvényszékének kell felelnie.

A hadtestparancsnok a telefonüzemvétel után szárnységét küldötte Bognár Miklósról, a nemzeti tanács titkárnőkéért.

Bognár sem aludt azon az éjszaka. Hármán is voltak nála a forradalom vezérkarából. Kétség és remény között tanácskoztak. Az esélyeket mérlegelték. Ők még híreket nem kaptak és nem tudták, hogy Pesten győzedelmeskedett az őrszolgálat forradalom. Bognárné egyik teát a másik után szolgálta fel két üveg rum is elfogyott a teához. Miklósi optimista volt és bízott a győzelemben, Krab bácsi azonban sűrűn emlegette a golyót, amely alighanem hamarosan utat keres a fejükbe.

Az országban forgalomba kerülő összes selymek közül

az egyetlen valódi francia selyemáru a

„GALLIA“ SELYMEK

„GALLIA“

AZ ORSZÁG EGYETLEN FRANCIA GYÁRA
BUKAREST, Str. Bărăției 2.
Piața Slt. Gheorghe (Bejárat a folyosón)

Ahol percek alatt milliók cserélnek gazdát

Adok blankot...

Adok tramvajt...

Veszek irődöpet...

A bukaresti tőzsde a világkrízis hullámaiban

Bukarest, október 3.

...a bukaresti tőzsde hideg nyugalommal fogadta a font aranyfedezetének feladásáról szóló híreket...

vagy:

...a bukaresti tőzsde a román stabilizációs papírok külföldi árfolyamzuhanásáról érkező híreket lázas érdeklődéssel fogadta...

vagy:

...a tegnapi zuhanásszerű aláértékelés után a bukaresti tőzsdén az árfolyamok erősen tartottak voltak...

Tegnap, vagy tegnapelőtt a lapok közgazdasági rovata még tabu volt a nagyközönség számára. A közgazdászok tolmácsolását csak hozzáértő szakemberek értették. De a folyton újabb hullámokkal felénk tornyosuló krízis lassankint bennünket is arra kényszerít, hogy megtanuljunk a tőzsde titkos nyelvét és hogy megismerkedjünk azzal a misztikus nagyhatalommal, ami országokon és határokon túl igazítja az arany csodálatos útjait.

Ma ugylátszik megint elérkeztünk oda, hogy a tőzsdéről szóló híreket éppen olyan lázas érdeklődéssel keressük az újságokban, mint mikor egy lázas beteg állapotáról várunk újabb információkat.

HOGYAN LEHET EGY ÓRA ALATT 200 EZER LEJT VESZITENI?

A tőzsde előtt például Stancu ur — három pompás háza van a Calea Victorián — így panaszkodott:

— Reggel tíz órakor 816 ezer lejt vettem ezer fontot, délelőtt tizenegy órakor, megjelent a Dimineata különkiadásában a londoni pénzügyminiszter nyilatkozata, egy órával később, amikor visszaviztem a bankáromhoz az ezer fontot, erősen csóválja a fejét és kijelenti, hogy kivételesen hajlandó tőlem visszavenni az ezer fontot — de már csak 200 ezer lejt ad érte — és tessék: a mai jegyzés szerint ma az én ezer fontom, amiért 816 ezer lejt fizettem, már csak 600 ezer lejt ért. Több, mint kétszáz ezer lejt veszítettem. Megtudja

On magyarázni nekem, hogy miért kellett nekem, a bukaresti háztulajdonosnak, kétszáz ezer lejt veszítenem, mert a londoni külügyminiszter egy nyilatkozatot felolvasott az alsó házban?...

Stancu ur is egyike a font-áldozatoknak. Mert vannak többen. Itt a tőzsdén a hivatásos alkuszok, a bankok és váltóházak emberei mind jól ismerik őket. Stancu ur a fontkrízis előtt egy nappal adott tul az egyik ploesti házán és, mint egy nagyon jólnevelt és rendszertő békés polgár, valami szilárd palatuba akarta átmenteni a pénzt. Fontot vásárolt. És egy óra leforgása alatt kétszáz ezer lejt veszített.

— Látja ez az... — mondja Eschanazi ur, aki hivatásos alkusz a bukaresti tőzsdén, — ha Stancu ur font helyett dollárba fektette volna a pénzt, akkor a kétszáz ezer lejt vesztesége helyett ma pontosan kétszáz ezer lejt több vagyona lenne. Hiszen emlékeznek az urak, hogy a dollár az első fontos hírre, milyen rohamosan emelkedett.

Egy másik ur — aki munkanélkül egy félmilliót vágott zsebre

Hát igen, ez a tőzsde...

Ott a tőzsde előtt megmutatták nekem azt az urat is, aki azon a bizonyos végzetes tőzsdélőtt közel egy félmilliót keresett. Valahán Weisz ur volt a neve, ma Albeanu-nak hívják. Foglalkozása: tőzsdés, ami úgy értenő, hogy van egy-két millió leje, minden nap bejár a tőzsdére, vesz és elad...

— Az úgy volt kérem, — mondta mosolyogva — hogy én nem sokat adok a lapjelntéseknek. Reggel már itt vagyok és cserébelek. Már volt idő, amikor minden pénzem petróleum-részvényekben feküdt, néha pengőt vásárolok, másszor fontot, vagy dollárt. És magam sem tudom, hogy mi késztetett rá pár nappal ezelőtt: eladtam a fontjaimat és dollárt vettem. Ez az egész. Sohasem gondoltam rá, hogy egyetlen ilyen apró pénzügyi művelettel közel egy félmillió lejt lehet keresni.

Albeanu ur még jóformán be sem fejezi a mondatát és szalad befelé, a tőzsde épület belső kör alakú termébe, ahol már szétnyitották a vashálós főkapt és kezdődik a tánc.

EGY KÜLÖNÖS FIGURA — A „TRAMVAJ” EMBER

Az, aki még soha nem volt itt a tőzsdén és először látja ezt a kör alakú termet, a terem közepén a vasrácsos ketrecben üvölő, kiabáló, hadonászó alkuszokat, kétségtelenül azt kell hinnie, hogy — enyhén szólva — az elemekörház dühöngők osztályába tartozik.

Tramvaj Tramvaj

Amikor mi beléptünk, pontosan az alábbi jelenetnek lehettünk tanúi:

Egy ur, szürkülő nagy bajusszal, már csak a nyaka táján van haja, de az a kevés is égen áll, rikácsoló hangon kiáltozni kezdett:

— Tramvaj, tramvaj... tramvaj... és aztán mind kétségbeesettebb hangon, a hangja legfelsőbb régiót is átkiabálva, ...tramvaj... tramvaj... tramvaj.

Az arca már kékes-vörösré változik kiveszi a zsebkendőjét és végigtörli vele izzadt homlokát és aztán újra kezdi, de most már valami fájdalmas mellézköngéje van a hangjának:

— Tramvaj... tramvaj... tramvaj... Ezt elmondja ötven-hatvanszor, közben leengedi a hangját és most mély férfias meló-

diával zug és harsog, aztán minden átmenet nélkül, mint egy halálra sebzett jérce, élesen sivitja, szinte rikácsolja, hogy: tramvaj, azért is tramvaj és még mindig tramvaj

A többi urak ott járnak, sűrűnek-forognak körülötte. Senki egy szót sem szól a tramvajos emberhez. Senki nem megy hozzá, nem kérdezik tőle semmit és ő, mintha csak belerészedett volna a saját hangjába, még mindig üvöl, harsog és kiabál: tramvaj... tramvaj.

Egy ur állott mellettem, aki idáig elgondolkodva nézte a tőzsdeterem márnányoszlopait és látszólag egészen távoli dolgokon járhatott az esze, hirtelen, — minden előkészület nélkül megszólal:

— Adok tramvajt...

Ez a két szó úgy hatott a tramvajos em-

berre, mint a megváltó varázs-mondás. Éppen benne volt egy torokhangú nagy áriában, a mikor hirtelen, szinte a szó közepén állította le az egyszólamu orkeszterét és most a következő misztikus párbeszéd zajlott le közöttük:

— Mennyit?
— Száz.
— Mennyiért?
— Hatvanhét.

Két notesz került elő, két cernua. Mindketten beírnak valamit a noteszükbe. A mellettem álló ur a zsebébe süllyesztte a noteszt, rágyujt egy cigarettára és tovább nézi a menyegzőt stukturáját. A másik ur a tramvajos lejt megtörli a homlokát és egy nagyot s-hajt.

Adok „irődöpet”...

A korlát mellett egy keménykalapos, őszülő, császárszakállas ur veszi át a tramvajos örökét. Úgy néz ki, mint egy nyugalmazott iskolaigazgató, vagy, mint egy minisztériumi hivatalfőnök. Ilyen tekintélyes külső mögött nem is néz ki belőle az a rikácsoló hang, a hogy most kinálja az áruját

— Irődöpet... irődöpet... irődöpet ezt rikácsolja százszor egymásután. Mellette egy sovány, karikás szemű titalember kiabálja valamilyen részvény nevét, de olyan beteg, fakó hangon, hogy csak a szája mozgása után lehet leolvasni, hogy Nemzeti Bank részvényeket szeretne venni. A nyugalmazott iskolaigazgató most percekre uralja a hangjával a

terepet. Tulkiabálja a zomszédait, akik időnként rosszálló pillantással mérik végig és kiizzadva, belevörösbőlve harsognak a részvények furcsán, zsargonszerűen átforgatott neveit...

Az ajtó felett kifüggesztett falióra a déli tizenkettőt mutatja, ebben a pillanatban éles csengettyűszó hallatszik. Vége a tőzsdének.

Egy szempillantás alatt megszűnik az éles kiabálás. Az alkuszok torkán akad a szó. A sarokba állított fekete táblákra krétával feljegyzik az elért árfolyamokat és egy félperc alatt a nagy terem, amely az előbb még nyüzsgött az emberektől — teljesen kiürül.

Lehetett keresni pár százezer lejt

A tramvajos ember, — akiről kiderül, hogy az egyik nagybank tőzsdei megbízotta, — mondja az alábbiakat a bukaresti tőzsde életéről:

— Nálunk nincsenek nagy eltulodások és csak nagyon ritkán fordul elő, hogy a bukaresti tőzsdén valaki nagyot tud szerezni. A legutóbbi font-skandalumtól eltekintve, pár hónappal ezelőtt, amikor a nagybankok lezárták a mérlegeiket, volt egy kis élenkség.

A bankok ugyanis, hogy nagyobb aktívát mutassanak ki, az embereikkel felvették a részvényeik értékét.

Volt olyan bank-papír, mely egyik napról a másikra ötszáz ponttal is emelkedett. Aztán másnapra a papírok szépen zuhanni kezdtek. Aki ügyes volt és kellő időben eladott: szerezhetett pár százezer lejt... vagy itt vannak a Nemzeti Bank részvények, látja, ott a táblán 4000 lejt körül jegyzik az árfolyamát, pedig nem is olyan régen, a stabilizáció után, egy Nemzeti Bank részvényért még 14 ezer lejt adtak. Most képzeld el, hogy mi történt azzal a szerencsétlennek, aki a vagyonát ilyen 10 ezer lejes Nemzeti Bank papírba fektette...

Kint, a bejárat mellett, három ügynök vesz körül egy ismert erdélyi fakereskedőt. Most számolnak be a lefolyt csata eredményéről. Ez a kereskedő még hónapokkal ezelőtt részt

vét, hogy ezek még emelkedni fognak. Van itt egy építő társaság is, annak is nagy jövőt jósolnak... Atmentem a papírjaimat... addig cserélek, adok és veszek, míg visszanyerem, a mit a kurzus-veszteségen szenvedtem...

Szembea a tőzsdével, egy kapumélyedés előtt találkoztam a „bankárral.” Valahol kint a külvárosban lakik, a két zsebében hordja a bankja teljes felszerelését. Az egész forgatókéje nem több, mint huszezer lejt. És ezt az összeget forgatja, cseréli, hogy a napi négy-öt száz lejt kiadását megkeresse.

Keserűen csóválja a fejét.

Már régi ismerősünk. Megszólítjuk:

— Mi a baj?

— Nem jól megy. Reggel dollárt vettem, aztán rossz hírek jöttek: sürgősen eladtam a dollárt és petróleum-papírt vásároltam. De úgy hallottam, hogy a két nagy petróleum-tröszt, csak, hogy egymást bosszantsa, dumping-áron hozza forgalomba a nyersolajat. Erre gyorsan eladtam a petróleum-papírt és Blank-papírokat vettem, aztán, amikor ezt is eladtam és összeszámoltam a pénzemet, kiderült, hogy teljes ezer lejt veszítettem.

— Szóval, ráfizetett az üzletre? De hát akkor miért csinálja? Miért nem tartja a zsebében a pénzt? Miért jön ide a tőzsdére?

Dühösen végignézett rajtam és indignálódva mondja:

— De hát valamiből csak kell élni!...

Farkas Aladár

Löbe exkancellár temesvári előadásán. Tudósítónk jeleníti: A temesvári szociáldemokrata párt meghívta Löbe, volt német birodalmi kan cellárt, aki a bukaresti interparlamentáris ülésen vesz részt, hogy előadást tartson Temesváron. Löbe a meghívást elfogadta és az előadást október hó 6-án tartja meg, amelyet óriási érdeklődéssel várnak.

Audiatur et altera pars

A B. L. legutóbbi számában egy nyul farknyi cikk jelent meg rólam, a háziurrol. Főlényeskedő kényurnak a egyszeremini árákkal dobálódzó zsonglörnek vagyok beállítva.

A népszerűségemet növelő, de presztízsemet csökkentő támadás egyes pontjait — bár többnyire üzleti jellegű irodalmi tevékenységet folytatok — nem hagyhatom válaszolatlanul a lakástkereső közönség idegeibe edződni.

A regáti mecénásoktól eltekintve, leszögezhetem, hogy a szőnyegen forgó szoba árát nem emeltem a Csiborasszóval egy színvonalra, amikor háromszor lejt havi bért kitétem érte. Ha megemlítem, amit Ön, kedves (—) ur elhallgatott, világos lesz tisztánt, hogy nem „tremolázó pontokkal”, hanem egyszerűen, természetesen, beszéltem az összegéről...

Nos kérem! A kérdéses butorozott szobához — mint ahogy Ön is észlelhette, — egy teljesen külön garderober-szoba, azonkívül egy fürdőszoba is tartozik, nem is szólva a teljesen független lépcsőházi bejáratról!

Hogy a nap sohasem sűt be a szobába? Ugyan kérem! Ez már csak azért is lehetetlen, mert a lakás keleti fekvésű. Tudommal még nem volt arra precedens, hogy a nap nyugatról keljen fel! A szoba tehát napsütéses, csak Ön borította cikke eme részletét jótékony árnyékba!

A kilátás nem házfalra nyílik, amennyiben a szoba egyik ablaka az utcára, a másik pedig a kertre szolgál. Igaz, hogy a házfal határozottan hangzik, de a valóságnak ez felel meg!

Azért a bizonyos másik három ezer lejes szobáért pedig, csak ezeröt száz lejt bért kapok! Persze, az butorozva sincs a a bejárása is a közös előszobából nyílik... És fürdőszobája sincs...

F. UR,

A SZÉLESPATAK-UTCABÓL

Telefon 145

Redoute Mozgó

BRASSÓ

Ma, szombaton és holnap vasárnap a fény és a pompa miliójében lejártszódó

Operabál

Középeurópa parádés slágere, melynek magával sodró cselekménye, az operabál megkapó látványossága, a rendezési művészet, színészi tudás és az elbájoló muzsika bámulatos harmoniája, meghódította Brassó közönségét — Főszereplők LIANE HAID, GEORG ALEXANDER, IVAN PETROVITS és BETTY BIRD.

Előzőleg: Helióiradó és Micky-Maus.

VASARNAP d. e. 11 órakor

Matiné „Házasság vájár”

100%-os német beszédő éneklőfilm.

Folyik a bérletjegyzés a brassói sziniszzezonra

A brassói sziniszzezon előkészületei a befejezéshez közelednek, a társulat nagy része már megérkezett Brassóba és szorgalmasan folynak a próbák, hogy egy a megnyitót, mint a többi előadások minden tekintetben megfeleljenek a brassói közönség igényeinek. A bérletjegyzés várakozáson felülinek mutatkozik, a magyarság — dacára a nehéz viszonyoknak — igyekszik kivenni részét, ami annál könnyebb, mert a bérletárak olyan alacsonyok, hogy a legszegényebb ember is válthat az idén bérletet. Negyvenöt előadás lesz az idén és mindössze tizenöt szelvényes bérletet bocsátott ki az igazgatóság, így tehát nem történhetik meg, hogy a szezon végére szelvénye maradjon a bérllőnek.

Bérletbejelentéseket még e fogad a Brassói Lapok földszinten levő könyvosztálya, ahol a napijegyek árusítását is megkezdik a közeli napokban.

Rövidesen megkezdik a brassói villamosmű építését

Brassó, október hó 3.
Egy Brassó város életérdekeit legközelebb érintő, régóta vajdó kérdés a villamosvezeték építését. A város vezetősége megkötötte az Electro-Invest céggel a városi villamosmű létesítésére vonatkozó szerződést. A magunk részéről ebben a nagyjelentőségű ügyben közérdekű kifejezést adtunk annak a kívánságnak, hogy, bár teljes bizalommal viseltetünk az Electro-Invest céggel szemben, melynek megbízhatósága kétségen felül áll, a szerződés megkötése előtt, a mint azt annak idején a város választott tanácsa is elhatározta, azt műszaki és jogszakértők vizsgálják felül. Ezt a jogos és indokolt kívánságunkat, mely egyébként a város lakosságának közérdeke, a város vezetősége is, az Electro-Invest is, és így a szerződést két kiváló műszaki szakértő tanulmányozta és jogi szakemberek vizsgálták át. A szakértők a szerződést lényegében jónak találták, a cég pedig az egyes előterjesztett és a város érdekeit szolgáló módosításokat készséggel magáévá tette, mire aztán a szerződés aláírásánál arra is, amit Debreczy Béla dr. javasolt annak idején a város választott tanácsának ülésében, és mivel időközben a munkabérek és anyagárak lényegesen csökkentése következett be, az Electro-Investet arra kötelezték a szerződésben, hogy az eredetileg tervbe vett felsővezeték és elosztó állomások helyett mindenütt földalatti vezetékeket létesítsen és a legmodernebb elosztókat építse meg. A cév cég megadta a városnak a 30 millió kölcsönt is, mely a formalitások betartásával kerül folyósításra.

Remélhetőleg most már minél előbb megindul a munka és ez által sok munkanélküliségre kárhoztatott ember jut keresethez, a város pedig végre saját villamosművel fog rendelkezni.

Fürdőszoba-

berendezési cikkek, gáz és forrócsövek állandóan raktáron.
„Armatura“ r. r. l. Fiók cégnél
Brassó, Malom-u. 1. (Kut-u. sarok).

Üzletátvétel

A Tontsch-féle Brassó Hosszu-u. 11 sz. alatti „No. 4“ vendéglőt október 1-ével átvetttem.
T. vendégeimnek ettől a naptól kezdve elsőrendű konyhával, állandóan rendelkezésre. — Egyletek és zárt társaságok részére külön szoba.
Ebéd és vacsora ábronomá, előnyös feltételekkel.
Előzékeny és figyelmes kiszolgálással igyekszem teljes megelégedését kiérdemelni. Kérem a t. közönség szíves pártfogását.
Bariesch Thomas, vendéglős
Brassó.

Vannak családok, amelyek helek óta csak romlott gyümölcsöt esznek

AZ EGÉSZ ZSILVÖLGYÉBEN DÚHÖNG A TIFUSZ ÉS A SKÁRLÁT-JÁRVÁNY

Megteliek az összes járványkórházak

Déda, október 3.

Előrelátható volt, hogy a leirhatatlan nyomorban tengődő hányásznépet járványos betegségek fogják meglegni. Az undorítóan piszkos kolonizációk, főfészkei a bacillusoknak. Az egykoron fehérre meszelt falak, kívül-belül ma egyaránt koromfeketék és nem mész, hanem a szó igazi értelmében vett piszokréteg fedik azokat.

A társulatok a tulajdonukat képező munkáslakásokat nem javíttatják, nem festetik. Szerintük kegyet gyakoroltak már akkor is, ha az idegenből odavetődött munkásnak lakást adtak. Festesse, vagy meszeltesse le maga a munkás lakóházát. Ezt a jobb időben megis cselekedtek, de mivel évek óta hetenkint csak 2-3 napon át dolgoznak, s így keresetük nagyon súlyos, természetesen nem futja ebből, hogy tisztogassák, meszelgessék lakásaikat. Évről-évre így gyűlt a piszok, feketedtek meg a falak.

De előrelátható volt a járványnak lábrakapása, a gyümölcsszezon beköszöntésével. A szomszédos Gorj-megyérből romlott és piszkosan kezelt gyümölcsök árasztották el a piacokat. Mindenütt hemzseg a piac a félig rothadt gyümölcsből, amit vevő hiányában maguk a jobb-lelkű árusok szórnak szét az állandóan

ott lebzselő éhes gyermekcsereg közé. E piaci sáskahad nem válogatós, nem finnyás, mohón kap a neki ajándékozott rothadt gyümölcsnek és talán nagyobb élvezettel fogyasztja azt el, mint a becézett urigyermekek a prima minőségű gyümölcsöt.

De nemcsak a kiehéztett gyermekcseregnek képezi hónapok óta főtáplálékát a gyümölcs, hanem a munkások ezrei is abból élnek. Sovány kezesükből nem tudnak hussal táplálkozni, legjobb esetben egy kis főzelékre futja, s ezt egészíti ki a gyümölcs-táplálék.

Vannak családok, akik reggel, délben, este, hónapok óta csak gyümölcsöt esznek, s annak is csak a selejtes áruját vehetik meg.

Ilyen életmód mellett nem is igen lehet csodálkozni azon, hogy a tisztátalan és romlott gyümölcs fogyasztása, járványos betegségek fellépését idézte elő.

Zsilvölgyi jelentések szerint, Lupényban, Vulkánban, Barbatényben, Iszkronban, Aninoszán és Petrozsényben fordultak elő tifusz- és skarlát-megbetegedések. A járvány megfékezését nagyban megnehezíti az a magatartás, hogy nem jelentik a megbetegedéseket. Így is már az összes járványkórházak telve vannak betegekkel és csak idő kérdése, hogy az összes iskolákat hatóságilag bezárják.

Sport

Megbukott a professzionista futball Romániában

A súlyos gazdasági válságot a labdarugás is megérzi

Brassó, október 3.

Néhány esztendő óta a B. L. hasábjain ismételtelen rámutattunk arra, hogy a romániai labdarugás fejlődésének természetes útja, a közep európai államok mintájára, — a nyílt professzionizmusra való áttérés. Felsorakoztattuk az érveinket és kifejtettük, hogy az amatőr rendszer önmagától megássa a labdarugásunk sirját.

A sportkörök felébredő lelkiismerete nem odáta tovább a romániai professzionizmus megteremtését. Elsősorban is felvették a labdarugó szövetség alapszabályait, hogy professzionista keretek alakíthatók. Ezzel megtörtént az első lépés, körülbelül egy esztendővel ezelőtt, melyet rövidesen a temesvári Ripensia megalakulása követett.

A Ripensia, mint „az első román professzionista csapat“, nemzetközi mérkőzéseket kötött le Temesvárra és egy csapásra visszahódította már-már elpártoló közönségét. A sokszere számú nézőközönség ismét divatba jött a temesvári tribünön és ez az egyetlen tény, túl a sportbeli sikereken, már igazolta a professzionizmus híveit.

Románia sportsajtója és napilapjai egyöntetűen megállapították, hogy a professzionizmus megmentette Románia labdarugását.

A nap hírek azonban más jelentéseket is hoztak. Az ország minden nagyobb városából jelentették, hogy professzionista futballcsapat van alakulóban és már csak hetek, sőt napok kérdése, hogy az új profik a mezőnyön bemutatkozzanak.

A bizakodás olyan általános lett, hogy már szelvényben-hosszában beszéltek, hogy már 1931. év tavaszán megindulnak a romániai professzionista csapatok között a bajnoksáért folyó küzdelmek.

Egy esztendő után megállapítható, hogy sajnos, a vérmes remények nem váltak valóra és a temesvári Ripensia kívül egyetlen más professzionista csapat sem létesült Romániában.

Érdekes, hogy még Bukarest sem volt képes

a professzionizmusra való áttéréshez szükséges anyagi feltételeket előteremteni. Mert kétségtelen, hogy nem a proficsapatok gondolatának népszerűtlensége okozta azt, hogy a Ripensia példájának nem akadt követője, hanem

a súlyos gazdasági viszonyok között nem akadt vállalkozó, aki fizetett footballjátékosokkal kísérte volna meg pénzének kamatoztatását.

Tekintetbe kell vennünk azt is, hogy a külföldi példák azt igazolják, hogy

csak az egészen kiváló professzionista csapat fenntartása rentábilis üzlet,

ehhez pedig Romániában többé-kevésbé a játékosanyag is hiányzott, nem is beszélve a tőkéről, mely csakis a megítélése szerint biztos kihelyezésekbe bocsátkozik. Ezen a téren természetesen gyakran érik meglepetések a tőketulajdonost, de ugyilátszik Romániában kevés a football-vállalkozási kedv, illetve csak olyanoknál tapasztalható, akik másoktól remélik az anyagi feltételek előteremtését, ilyen módon nullára csökkentve a saját kockázatukat.

Tévedés volna mindamellett azt hinni, hogy a fennálló amatőr egyesületek nem hoznak ma is tetemes pénzáldozatokat egy-egy játékosért Romániában is. Tudunk egy esetet például, ahol az egyik temesvári vezető személyes kijelentése szerint,

az egyesület barátai huszezer lejű kitevő összeget adtak össze abból a célból, hogy egy kiváló képességű, jó szerzeményű játékosuk anyagiass természetű ügyeit rendezzék.

Ha ilyen dologról hallunk, akkor vagy azt kell feltételeznünk, hogy ismét feláldoztak a bőkezű mecénások, akik nagy összegekkel állnak a „sport támogatásának“ rendelkezésére, vagy pedig azt kell hinnünk, hogy a burkolt professzionizmus egyik klasszikus példájával állunk szemben, mely az egyesületi vagyoni amatőrnek deklarált játékosainak csöppent el jelentéktelen, vagy jelentősebb összegeket.

Felmerül azonban a kérdés: miért kell ezen bekötődött játékosnak? Miért kell ragaszkodni egy hazug látszathoz, mikor az igazság ballása sem volna szégyenletes.

Magyarországon, Csehszágban, Ausztriában, vagy Angliában például egészen nyíltan beszélnek arról, hogy x egyesület ilyen, vagy olyan összegért megvette egyik, vagy más kitűnő játékost.

A titkolózás és az álamatör forma ugyiszik, minálunk rendszerre váltak. Ezért tudnak olyan nehezen megválni a megszokott módszerektől.

Éppen a fentemlített esettel kapcsolatban kijelentette nekünk az idézett egyesületi vezető, hogy

nincs elegendő pénz arra, hogy professzionista csapatot alakítsanak.

Ebben az egy mondatban magyarázatot találunk a romániai professzionista football ideiglenes bukása. Ezzel magyarázható, hogy az elkeseredés váltója, lejáratkor megővátolási került és üres foszlánnyá változott.

A temesvári Ripensia maradt az első és utolsók egyelőre az egyetlen romániai professzionista csapat.

Vajjon meddig?

Fojes Pd

Holnap : Románia — Magyarország amatőr válogatott

Brassó, október 3.

Mint már jeleztük, holnap kerül sor Budapestén a román-magyar amatőr válogatottak közötti küzdelem. A meccs különös jelentőséggel bír, mert ez lesz az első alkalom, hogy a román reprezentatív csapat a magyar fővárosban, szerepel. Mintegy megpecsételik holnap a két nemzet között létrejött sportbékét.

A román csapat már meg is érkezett Budapestre, ahol a következő összeállításban fog játszani:

Czinczer, — Vogl, Albu, — Eisenberger, Steinhach, Borbély I., — Glanzman Kovács, Szepi, Bodola, Kousis.

Tartalék: Zaubér, Sfera, Chiroiu.

A magyar csapat összeállítását már mertettük. Új, fiatal erőket szerepeltetnek. A cseh amatőrök ellen vesztés egyetből mindössze ketten játszanak. A román tisztelet Fábri (Jugoszlávia) fogja tölteni.

A mérkőzésnek előreláthatólag 30 ezer nézője lesz, tekintve, hogy ugyanakkor játszik Ausztria és Magyarország válogatottja az Európa-kupáért.

† Brassó vasárnapi sport programja. bajnoki mérkőzések sorozatát folytatja holnap. Az Olympia-pályán délután négy órai kezdettel az Olympia-ly mérkőzés lesz. A Brasovia-pályán a Brasovia és BMTB együttese játszanak. Esetesen mindkét pályán az ifjúsági csapatok küzdenek.

† Holnap kezdődik a Balkán-olympiá. Athénban holnap veszi kezdetét a Balkán-olympiász. A négy résztvevő atlétagárdája teljes számban megérkezett. Az atlétikai versenyek október 11-ig tartanak.

„Az ember sorsa írásában van“

PITHYA

psycho-graphologus

az egyén kézírásából megállapítja jellemét és megjelíti sorsproblémáit
Fogad 11-1. 4-7. Kórház-utca 49
Telefon 242. Csak néhány napig Brassóban

Gross Sámuel vendéglője

BRASSO, KAPU-UTA 2.

Közi a né. közönséggel, hogy a kizsmert Toni-kvarietti bécsi szalon z nekar 1. évi október 4-étől kezdve minden csütörtök, szombat és vasárnap 8 óráig nevezett vendéglőben hangulsenyezni fog. — Jó ételek és kitűnő italok.
Brassó, 1931 okt. 2.

Gross Sámuel vendéglője

Üzletünket

október 15-én költöztetjük át!

A különböző szükségleti cikkek árait mélyen leszállítottuk. Látogasson meg!

Lang, Rosenthal és Palmherl
üveg- és porcellánkereskedés
Brassó.

Közgazdaság

A milliárdokra biztosított élet

Ha tíz társaság életbiztosítási állománya majdnem kilenc milliárd, — mennyi lehet a biztosítási összeg három társaságnál?...

Adatok a biztosítási életből

Bukarest, október 3.

A tömegekkel dolgozó gazdasági és kereskedelmi érdekeltségek között, első helyen áll a biztosítás. Egyedül Romániában milliók és milliók vannak biztosítva. Tűz, jég, élet, baleset a főbb biztosítási üzletágak, de ezeken kívül még sok olyan biztosítás van, amelyek ha nem is tartoznak szorosan a tömegbiztosítások közé, azért jelentős részei az üzletágnak.

A biztosításban a fő — a bizalom. Itt nem annyira a számok és a realitások számítanak, mint inkább a morál. Egy biztosítótársaságnak addig van csak létjogosultsága, amíg hisznek benne. Mihelyt a bizalom megszűnt vele szemben, — meghalt. Ez a szabály nemcsak az egyes társaságokra, hanem az egész biztosítási üzletre fennáll.

X vagy Y biztosítást köt. Ez a biztosítás, különösen ha életre kötötték, évtizedekre szól. A biztosított fél minden negyed, vagy félévben pontosan befizeti a díjakat és vár. Várja, hogy eltelték az idők; az egy, vagy két évtized, amikor aztán vissza fogja kapni az életbiztosítás formájában megtakarított tőkét és kamatokat. A legtöbb félnek persze — fogalma sincs arról, hogy ezalatt az idő alatt mi történik, az általa befizetett díjakkal. Nem is igen törődik vele, a fő, hogy meglegyen az a tudata, hogy a pénze jó helyen van, hogy ha tűz pusztítja el a házat, megtéríti a kárát, ha meghal a családja megkapja azt az összeget, amelyre biztosítva van, ha pedig eléri a biztosítási határidőt, maga élvezheti azt a pénzt, amelyet a társaság kifizet!

Szóval az a fontos, hogy nyugodtan alhasson, hogy meglepetések, különösen kellemetlen meglepetések ne érjék. Amíg a biztosított felek nyugodtan alszanak, addig a társaságoknak is jól megy. Egy zavaró incidens a felek ezreit riasztja el a biztosítástól. Egyetlen üzletágban sem olyan fontos a bizalom, mint itt.

A közelmúltban két cikkben is felvázoltuk a biztosítási piac helyzetét. Ez a piac most olyan átalakuláson megy keresztül, amely igen közelről érintheti nemcsak a társaságokat, hanem a biztosított feleket is. Az átalakulási folyamat a szükségeszerűség következménye, amelyet a változott gazdasági viszonyok és a hihetetlenül kimélyült válság idéztek elő. Mindenekelőtt: több olyan biztosítási ágazat van, amelyek lassan teljesen megszűnnek. A falvak lakosai nem biztosítanak tüzre, mert nem tudják fizetni a díjakat, a mezőgazdák nem kötnek jégbiztosítást, mert az alacsony gabonaárak mellett nem fizetődik ki számukra...

A biztosítók a változott viszonyoknak megfelelően átalakítják üzleti körüket és főleg az életbiztosítást művelik. Ezzel egyidejűleg nagyszabású leépítések is történnek. A társaságok nagyrésze megszüntette a nagy költségekkel fenntartott területi igazgatóságokat és egyszerű ügynökségekkel helyettesítette azokat. És leépítenek a központokban is...

A fő üzletág tehát az életbiztosítás lett. Egyelőre nem lehet megállapítani, hogy milyen eredménnyel járt a társaságokra nézve ennek az ágazatnak az eddiginél nagyobb arányban való kultiválása, de hogy fogalmat alkothassunk az üzlet nagyságáról, közlünk alább néhány adatot, amelyeket a társaságok 1930 évi mérlegeiből vettünk:

Romániában mintegy 25 belföldi és öt külföldi társaság működik. Ezek közül mindössze tíz közölte mérlegében a teljes életbiztosítási állományt. Ez a tíz intézet 1930 év végén a következő összegű életbiztosítással rendelkezett:

Generala	1.635.100.503 lej
Asigurarea Romaneasca	1.273.355.000 lej
Agricola-Fonciera	1.075.144.200 lej
Dacia-Romaniei	95.009.785 lej
Steaua-Romaniei	877.129.000 lej
Urania	734.317.000 lej
Ancora	726.450.000 lej
Első Erdélyi	677.000.000 lej
Nationala	669.792.721 lej
Minerva	100.000.000 lej

Összesen: 8.753.295.207 lej

Ez a közel kilenc milliárdos életbiztosítási állomány, a mintegy harminc belföldi és külföldi társaságnak csak az egyharmadánál van. Hogy mennyi az összes életbiztosítás a piacon, azt megközelítőleg sem lehet a mérlegekből megállapítani, de kétségtelen, hogy legalább is a két-két és félszerese ennek. Ugyancsak nem lehet megállapítani azt sem, hogy hány biztosított félből tevődik össze ez a hatalmas számoszlop...

A biztosítási felügyeleti hivatal rendkívül érdekes adatokat közölhetne a biztosított felek millióinak a tájékoztatására nemcsak ebben a vonatkozásban, hanem arra nézve is, hogyan sáfárkodnak a társaságok azokkal a milliárdokkal, amelyeket különböző biztosítási díjak fejében bevételeznek!

Az érvényben levő biztosítási törvény szerint a társaságok úgy alapítókéjük, mint a díjbevételek bizonyos hányadát tartalékolni kötelesek. A tartalékolások készpénzben, az állam által garantált értékpapirokban, vagy ingatlanokban történnek; a felügyeleti hivatalnak pedig kötelessége, hogy minden évben részletes jelentést adjon ki a társaságok helyzetéről. Az utóbbi, annak ellenére, hogy a felügyeleti hivatal működésének megkezdése óta eltelt az egy év, nem történt meg. Pedig egy ilyen részletes jelentésre nemcsak a nagyközönség, hanem a társaságok érdekében is szükség volna. Minél nyilvántabban tárják fel helyzetüket, annál nagyobb lehet irántuk a bizalom. A bizalom, amelyre az egész biztosítási üzlet épül!

(P.)

Nincsen szó magyar tüzifamonopóliumról!

A magyar tüzifaipartermelők közös eladási szindikátust akarnak létesíteni az importőrökkel

Bukarest, október hó 3.

Megírta a B. L., hogy a pénzügyminisztérium magánjellegű felhívást intézett a tüzifaexportőrökhez, hogy lépjenek azonnal érintkezésbe a magyarországi importőrökkel, mert a minisztériumhoz érkezett ugyancsak magánjellegű értesülés szerint, a magyar piacon a tüzifabevitel monopolizálásáról folynak a tárgyalások. A minisztérium felhívása nagy izgalmat keltett az érdekelt faipari körökben, akik a szinajai román-magyar kereskedelmi egyezmény alapján nagyszabású tüzifakivitellel készültek fel a magyar piacra.

Ma alkalmunk volt beszélgetést folytatni az egyik nagy tüzifaexportőrrel, aki ki tegnap érkezett vissza Budapestről, ahol teljes tájékozottságot szerzett a magyar tüzifapiacra készülő eseményekről. Informátorunk a következőket mondta:

— Nincsen szó hivatalos tüzifabeviteli

monopolizálásról, minthogy erre nem is kerülhet sor, mert a magyar kormány ugy a román, mint a jugoszláv, lengyel, osztrák és legutóbb csehszlovák kormányokkal gazdasági megállapodást létesített, amely kontingentálja ugyan a tüzifa kedvezményes-vámu belitelét, de a bevitt magát nem korlátozza. Amiről szó van a magyar piacon, az a következő: A magyar tüzifaipartermelők, akik jogai tarthatnak a külföldi fa versenytől közös eladási szindikátust akarnak létesíteni az importőrökkel,

hogy egységes áron kerülhessen eladásra a külföldi és belföldi tüzifa. A tervet azonban nem nagy lelkesedéssel fogadják a belföldi fogyasztók, akik attól tartanak, hogy ez a szindikalizálás az árak drágulásához fog vezetni.

A tárgyalások még igen kezdetleges állapotban vannak, de ha lesz is valami a tervezett kartellból, vagy szindikátusból, a román exportőrökre ez nem jár hátránnyal.

A vasut váratlanul felrugta a speditőrökkel kötött szerződést és lehetetlen feltételekhez köti a gyűjtőforgalmat

Ismét jó üzlet lesz az autólufarozás

Bukarest, október hó 3.

Mintegy másfél évvel ezelőtti nagy ovációban részesült a CFR amiatt, hogy a szállítás meggyorsítása és olcsóbbá tétele érdekében bevezette a külföldön már régóta bevált gyűjtőáruforgalmat. Az autólufarozás egyre érezhetőbb konkurenciája készítette a vasutat erre az intézkedésre, amelynek lényege az volt, hogy a CFR megfelelő fuvardíjkezdve-ményt biztosított szerződésileg azoknak a hivatásos speditőröknek, akik kötelezettséget vállaltak arra, hogy egy év alatt meghatározott számú vagont állítsanak össze darabárúkból. A vasutnak ugyanis a maga lassu és nehézkes adminisztrációjával nem sikerült a kisebb csomagforgalmat rentábilis vállalkozássá tenni és joggal remélte, hogy a nagyobb kedvezményben részesített magánzállítók visszahódítják ezt a fontos üzletágot a fürge és olcsó autólufarozóktól.

A vasut szabályszerű szerződést kötött a nagyobb speditőrökkel, akik még más szállítócégeket is bevontak, hogy annál

nagyobb forgalmat tudjanak lebonyolítani. A szerződés alapján a vasut gyűjtőáruforgalma másfél év alatt 125 millió kilogrammal emelkedett, vagyis ezt a forgalmat az autókonzurrenciától vonták el a CFR-rel szerződött speditőrök. Ez persze nemcsak a vasutnak volt jó üzlet, hanem az érdekelt szállítócégeknek is, ami — úgy látszik — nem tetszett valakinek a vasutnál és így érte azután a speditőröket az a meglepetés, hogy szeptember 20-ikán a CFR minden bejelentés nélkül új feltételeket léptetett életbe a gyűjtőforgalomra, olyan feltételeket, melyek szöges ellentétben vannak a speditőrökkel kötött szerződés pontjaival.

Mig a régi feltételek szerint a speditőröknek nyújtott kedvezmény a CFR egész hálózatára szólt, most a vasut csak 400 kilométeres távolságra korlátozta a fuvardíjmegtérítések szállítást. Ezzel egyidejűleg kizárta a hozzárakás lehetőségét olyan áruknak, amelyek nem esnek a gyűjtőáru forgalma alá. Ezzel a vasut lehetetlenné tette a darabárúk

gyors továbbítását, mert ha kevesebb kategóriájú árukból kell összeállítani egy vagonra valót, ez hosszabb időt vesz igénybe és addig az elsőkül átadott árukat nem szállíthatják, amíg a megfelelő súlyú szállítmány össze nem gyűl. Ez néha napokig is eltarthat, míg ezelőtt a speditőröknek bármilyen áruval joguk volt a szállítmányt a megkívánt súlyig kiegészíteni, hogy a vagon minél előbb továbbítható legyen. A régi szerződés szerint a vasuttal szerződéses viszonyban álló szállítócégek már 2—3 ezer kiló súlyú áruval is indíthattak kocsit, amelyhez utközben még hozzáraktak gyűjtőárukat, az új feltételek szerint meg kell várniok, amíg az összegyűjtött darabárú legalább 5000 kilogramm lesz, ami annál nagyobb késedelmet jelent, mert ezt az 5 tonnát megszorított árukategóriákból kell összeszedni. A vasutnak ez a kikötése annál érthetlenebb, mert a nemzetközi forgalomban a kocsik már 2000 kilogrammos megterheléssel is átmehetnek egyik ország területéről a másikra indokolatlan tehát, hogy belföldi forgalomban a CFR a megterheléssel lehetséges 50 százalékos kihasználásához ragaszkodik, ami egyenesen a konkurens autólufarozás malmára hajtja a vizet.

A velük kötött szerződés megszegése miatt egyébként az érdekelt szállítási cégek tiltakozásukat jelentették be, egyben azt is közölték a CFR vezérigazgatójával, hogy az új feltételek mellett nem fog akadni vállalkozó, aki a darabáru-szerződést folytassa. Beavatott körökben úgy tudják, hogy az eddig kintinően bevált rendszert kizárólag politikai okokból rugta fel a vasut, miután a gyűjtőforgalom koncesszionálását Vidrighin mérnök hozta be a nemzeti parasztpárt kormányzása alatt, tehát meg kellett változtatni még akkor is, ha a CFR ráfizet az új rendszerre, amely a közönség érdekeinek is a rovására megy.

Kis Közgazdasági Hírek

Londonban az angol, francia, német, belga, holland és csehszlovák széntermelővállalatok megbízottjai megbeszélést tartottak, amelyen elbén elhatározták az európai szénkartell megeremelését. A kartell gyakorlati megvalósítására az érdekelt nemzetközi széntermelők újabb értekezletet fognak tartani.

*

Az iparügyi minisztériumban törvényjavaslat készül, amellyel újra szabályozzák a nemzeti iparnak nyújtandó kedvezményeket.

*

A londoni nemzetközi kamara tanulmánybizottsága ülést tartott, amelyen az ezüst árcsökkenésének kérdésével foglalkozott. A bizottság elhatározta, hogy az ezüst további árcsökkenésének megakadályozására javaslatot terjeszt be a nemzetközi kamarához.

*

A „Deutsche Volksbank für Böhmen” német alapítású csehszlovákiai nagy pénzügyintézet tegnap beszüntette a kifizetéseket. A betétek összege meghaladja a 115 millió csehekronát. A fizetésképtelen bank vagyonai helyzetének összeállítására megindultak a könyvelési munkálatok.

*

Megirtuk, hogy a magyar kormány elhatározta a külföldi szén behozatalának megszüntetését. Amint értesülünk, ezt az elhatározást nem annyira a valutáris szempontok érelették meg, mint inkább az a körülmény, hogy a magyar belföldi szén termelése erősen lecsökkent. Hozzávetőleges becslés szerint a külföldi szén kizárása kb. hatmillió mázsával fogja növelni a magyar belföldi széntermelést.

*

A szövetségek központjának igazgatósága, amely bukaresti székhellyel működik, elhatározta, hogy önálló biztosítóintézetet alakít a szövetségek tűz, jég és más természetű biztosításaira.

.....

Próbálja ki az új

ME DE LUXE

hosszan lyukasított pengét

ANGOL GYÁRTMÁNY

GILETTE borotvakészítelekhez használható.

Szerkesztői üzenetek

D. K. A Monitorul Oficial szeptember 2-iki számában megjelent rendelet az irányadó. Az ott közzétett feltételek mellett exportálhat diót, Mint a tojás, úgy a gyümölcs standardizálása is feltételezi a megfelelő minőséget, a csomagolás módját, az illetéket, stb.

G. H. Érdeklődtünk, de az a válasz, hogy fixárral nem vásárolnak, annyira hullámszik ma ennek a gyümölcsnek az ára.

Allampolgárság. Más mód nincs, ha magyar állampolgár akar lenni az erdélyi szigorló mérnök, aki Budapesten tanul, mint, hogy szabályszerűen kérje az elbocsátást a román állam kötelezőből és felvételét a magyar állam kötelezőbe. Akkor az itt történt sorozás, tanulmányi szabadság, stb., érvényét veszti.

N. M., 773063. Azokról a kötvényekről már nagyon sokszor megmondtuk a véleményünket, cégekről pedig nem nyilatkozhatunk, mert az súlyos felelősséggel jár. Tessék bankkörökben, vagy információs iroda után érdeklődni.

Egy kisebbségi diák. Ismerjük, fájdalom, a tragikus sorsukat, a megismétlődő érettségi bukásokat a jövőjük bizonytalanságát. Mit tegyenek a hetedik osztályu bizonyítvánnyal? Próbáljanak valahogy elhelyezkedni. Csak a bátorságukat, a jövő bizalmát el ne veszítsék. Küzdj és bizva bízzál!

052224. sz. előfizető. Közölje a cimszalagja jobb sarkán lent levő számot, mert a fenti szám csak az irányítást jelzi, ennek alapján nem tudunk intézkedni. Panaszát is közölje részletesen.

S. G., Székelykeresztúr. (21261) Joga van. F. N. Tessék kompozíciójával valamely bukaresti vagy bécsi zeneműkiadóhoz fordulni. Van elég. Sorsjegyeiről majd a széplaki takarékpénztár informál és annak idején megízenjük Önnek a sorsukat.

Sz. I., Ploesti. B. kívánságát közzétük József Domokos ural, a Székely Társaság titkárával, aki majd közvetlenül fog írni a fiu ügyében.

D. I., Torda. A hivatalos lap megfelelő számát az ottani pénzügyi hatóságnál vagy a megyei prefektúrán, kérésére bizonyára rendelkezésére bocsátják. A másik kérdésre nézve tessék a B. L. bukaresti szerkesztőségéhez, (Bul. Schitul Măgureanu 21.) fordulni; esetleg az első kérdésre is megadják a kívánt választ.

Volt igazgatótanító. Méltánylást érdemel az a lélek, mellyel Ön fel akarja emelni súlyos helyzetéből a falu népét, s ha gondolatai a talpraállásra vonatkozóan nem is ujak, az igazságuk is a régi. A szervezett Néplapnak azonban nagy sora van; javaslatba hozni könnyebb, mint megcsinálni és jól megcsinálni is csak ron'aná más meglevő, hasonló szemlélt lap munkáját, ami egyúttal a visszavonást is bevinné a nép közé. De, ha erőt érez magában, s a szükséges tőkét is meg tudja szerezni hozzá, próbálja meg.

K. A. Ne tessék fáradni. Az első amugy is túlhaladott kérdés, az utóbbit inkább Bukarestben intézhetik el, ha jónak látják.

K. G. Legjobb a bukaresti román konzulátus utján elintézni az ügyet. K. rokona ott közvetlenül tudja meg a szükséges teendőket. Ha tényleg volna, azt a magyar külügyminisztériumban egészíthetik ki. Ez információk alapján tessék azután a kérvényeket az illetékes hatóságokhoz beadni.

V. Zs. Ép a napokban közzét cikket a B. L. és az egyetemi hallgatókra sérelmes leszerelesi idő megváltoztatását kérte. Tudomásunk szerint november, de azért tessék az illetékes Cerculnál is érdeklődni.

F. A., Bukarest. Sorsjegyek húzásai dolgában a Széplaki Takarékpénztár utján ad információt a B. L., s így ama hazai sorsjegyekre vonatkozóan is, melyeknek a húzásai szabályosan megtörténnek vagy egyáltalán nem történnek meg. A kívánt adatokért is tanácsos volna ehhez a pénztárhoz fordulni.

020713., Szimerta, S. I. Ha nem jár peres következőkkel, akkor legjobb nem folytatni.

Gyógyszerész. Sajnáljuk, de nincs terünk az inkább szaklapba való hosszú cikk közlésére.

M. és S. Simeria. Ma nagyon nehéz tanácsot adni valakinek, hová menjen, hogy valahol egzisztenciát teremtsen. Már kijutni a külföldre és valahol megállapodni is nagy költséggel és sok akadály leküzdésével jár, hát még meg is élni. Magyarországot, Németországot éppen nem ajánlhatjuk, Ausztriát még kevésbé. Anglia nem úri a külföldi munkást, (a szellemi sem), Oroszországba nehéz kijutni, Olaszországban sem bízható a helyzet, az északi országok viszonyait nem ismerjük alaposabban, Franciaországban, aki meg tudja vetni a lábát, még érvényesülhet, Törökországban, hír szerint, technikusok még boldogulhatnak. De itt van Románia, s Önök is román állampolgárok, ha külföldiek volnának, tán itt próbálnának elhelyezkedni, s milyen előny, hogy már itt vannak. Igaz, itt is nagyon nehéz boldogulni, de nem is kell utlevél, vízum, s nincsenek kitéve annak a kockázatnak, hogy utójára is lenyomorodva, kiutasítva vissza kell jönni.

H. A. Szives ajánlatát köszönjük, de nem reflektálunk rá, mert ezekre a tudósításokra is be vagyunk szervezve.

— ELŐFIZETŐINK kísérjük figyelemmel a címkéjükön feltüntetett lejáratot. A lap zavartalan expedíálása érdekében gondoskodnának idejében a lejárt előfizetés megújításáról s ha akár postán, akár megbízottunk utján megújították az előfizetést, figyeljük meg, hogy 8 napon belül az új lejárati szerepel-e a címkén. Ellenkező esetben közvetlenül a kiadóhivatalban kell reklamálni.

Szivünk mély fájdalommal tudatjuk, hogy a mindnyájunk által szeretett apa, nagypapa, após és rokon

BARCSA ANDRÁS

nyug. városi főerdőőr

életének 68-ik, özveységének 4-ik évében hosszas szenvedés után visszaadta lelki teremtőjének.

Szeretett halottunk hült tetemét f. hó 4-én d. u. 4 órakor fogjuk a magyar evangélikus temető halottas házából örök nyugalomra helyezni.

Drága halottunk pihenjen csendesen!
Gyászoló család

Szabó Márton

Brassó, Hosszu-u. 74.

Speciálisan berendezett autó-rugó üzem

Kész rugók raktáron. Javítások gyorsan készülnek. — Rugók a legújabb

módszer szerint ruganyosítottak

Méiyeen leszállított árak!

Gyümölcsiacsemetét

Sétány- és diszfa, rózsát, vadoncot, mérsékelt árban

Gazdasági Tanintézet Faiskolája

MEDGYES—MEDIAS

Az őszi ültetés a legsikeresebb.

Árjegyzék ingyen

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7-50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyszeri hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej

Vétel-eladás

Keresek megvételre egy félstabil 45—80 HP, tüzemképes gőzgépet Mathe Jonescu Borsec. 15078

Megbízható friss tiszta orth. koser LIBAZSIR megbízásból ELADÓ kilónként 72 lejért. Goldstein, Brassó, Buzasor. 15095

Allást nyer

Varróleányokat felveszek konfekció női kabátokhoz. Bukarest, Str. Petre Major 49. 15112

TANULÓ FELVÉTELEK Vestis R.-T.-nél, Brassó, Lencsor 26. 15123

Női konfekcióra varróleányok felvételnek. Bukarest, Strada Capit Cocorescu Octáv 76. 15153

Bádogos és szerelő tanoncok fizetéssel felvételnek. Kertész Henrik Brassó, Szent János-ucca 23. 15141

Allást keres

Bonbon laborator és drágé mester állást keres. Stefan Demko, Satu Mare, Str. Di-gului 22. 15154

Lakás

KERESEK BUJÓKOZOTTI KENYELMES SZOBÁT Brassó központjában fűrdőszoba használati teljes ellátással csendes helyen. Ajánlatokat „Egész-séges, világos” jellegre a brassói kiadóba kérek. 15114

KIADÓ egy üres világos szép száraz szoba mellékhelyiségekkel együtt, nagyon olcsón. Brassó, Gyár-ut 78-a. 15113

Különbefáratu csinosan burtozott parkettes szoba cse-ép-kályhával, esetleg konyhával, 1—2 személy részére kiad. Brassó, Fekete-ucca 40 (36). 15140

Brassó Belvárosban, Uj-ucca 11. szám alatt 1 szoba azonnal kiadó. 15142

Tiszta burtozott szoba, fűrdőszobahasznnálattal, egy személynek kiadó, esetleg teljes ellátással. Bukarest, Isvor I. emelet balra. 15158

KIADÓ egy lépcsőházi bejárati, elegáns berendezett modern SZOBA abból nvilo garderobe és FÜRDŐSZOBA-VAL. Cim: Brassó, Széles-patak-ucca 16. 15150

Burtozott szoba penzióval kiadó, házikoszt házánál és kihordásra, ebéd 30, vacsora 25. Pildner penzió. Brassó, Fekete-ucca 20. 15143

Egy vagy két elegáns burtozott uccai szoba, fűrdőszobával, azonnal kiadó. Brassó, Hirscher-ucca 28. I. em. 15139

3 szobás modern lakás Brassó, Strada Regele Carol (Kap-ucca) 34. szám alatt azonnalra kiadó. 15158

3 szoba-konyha, fűrdőszoba nélkül, november 1-re kiadó. Brassó, Kórház-ucca 12. 15136

Modern 3 szobás lakás minden mellékhelyiséggel, azonnal kiadó. Brassó, Porond-tér 6. Ugyanott egy vaskályha eladó. 15133

UCCAI LAKÁS KIADÓ és azonnal elfoglalható 3 szoba és mellékhelyiség, irodának is alkalmas. Brassó, Strada Voivodul Mihai 17. (Kolostor-ucca). 15134

Vegyes

Egyedülálló idősebb urinó, vagy férfi, tisztességes brassói iparos családnál meleg otthon talál élete fogytáig 100.000 lej kölcsön ellenében. Ajánlatok: „Tisztességes” jellegre a brassói kiadóba kéretnek. 15000

HAJTÓTENGELY, henger, dugattyú és csapszeg csiszolását, speciális Kellenberg csiszológéppel, vállalja Hansmann autogarázs, Brassó, Román templom-ucca 54. 15152

Ezennel értesitem a nagyérdemű hölgyközönségemet, hogy divatszalonomat áthelyeztem szembe, Brassó, Kolostor-ucca 23. sz. alá. Jakob Vilma nőiszabó. 15143

Könyvek

HÖLGYEK ÖRÖME! Az iten felsorolt könyvek a Bözsaszin Regények sorozatában jelentek meg, az olvasók millióinak nyújtanak szórakozást. Ezen vaskos kötetek ára csak 40 lej. Courts-Mahler: A házasszony, Az udvarhölgy, Gyp: Napoleonette, Heer: A havasok ura, F. Maloy: A vajnamayor, Hough: Mary Warren csadálatos története, Harbon: A spion, Perutz-Frank: A wanga-fa csodája, Fiedler: A rejtély, Feuille: Egy asszony naplója. Vidékre a portó 10 lej, utánvételt 16 lej. Megrendelhetők a Brassói Lapok könyvosztályától.

OLCSÓ DETEKTIV-REGÉ- NYEK kötetenként csupán 20 lej. Maurice Leblanc-tól, Nyolcat ütött az óra, A négy vörös gyémánt, Az uri betörő, Keleti titok. Kötetenként csak 40.— lej. Meissner: Lombut 4. Kohlrausch, A holt tavon, Az elátkozott ház, A Weissl, A zöld autó, A fekete gyöngyösr, Megrendelhetők a Brassói Lapok könyvosztálya utján.

Milliók Könyve. Tartalmazza a legkitűnőbb idegen írók munkáit, kiváló magyar fordításban. A 150—170 oldalas könyvek ára kötetenként 24 lej. Courts-Mahler: A film csillag, Courts-Mahler: Varlen titka, Stratz Rudolf: A gazdán trón, Trilby, Marise, Lilian Lissy: Solveg dala, Dankit: A levegő hajótöröttjei, Kosáryné Réz Lola: Vasszika pénze. Postaköltség 10 lej, utánvételt 16 lej. Megrendelhetők a Brassói Lapok könyvosztályában. 14443

A HAZICUKRASZAT KEZELŐ KÖNYVE, Krékne kitűnő munkája alapján a legegyszerűbb és a legkülönlegesebb térszátakat mindenki házilag készítheti. A legjobb cukraszda otthon negyedannyi költséggel Ára kemény felvászonkötésben 50 lej.

Hölgyek! Die Schöne Wienerin, Record, Párisi Divat, havonként megjelenő szabásmintás divatlapok állandóan kaphatók, számonként 40.— lejért, vidékre portóval 45.— lej. A pénz legcélszerűbb helyegekben küldeni. Brassói Lapok Könyvosztálya

Világhíres írók

irodalmi értékkel bíró könyvei, leszállított áron!

BALZAC, Pons Bácsi, fordította Benedek Márcel, több, mint 300 oldal, ára csak 53.—

BALZAC, Betti nani, Salgo Ernő fordítása, ára csak 53.—

BÖLSCHÉ: A természet titkaiból. Tanulmányok, megfigyelések, fordította dr. Mikes Lajos, ára 34.—

BRANDES: Korok, emberek, írók Lengyel Géza fordítása, 342 oldalas könyv ára csak 40.—

BERGTON HENRI: A nevetés. Tanulmány a komikum jelentéséről és négy lélektani értekezés. Dr. Dienes fordítása, ára 40.—

BENVENUTO CELLINI: Önéletleírása. A renaissance csodálatos sokoldalú szelleme nyilvánul meg e könyvben, 2 kötet ára ma csak 78.—

CHESTERTON: Hagyományok és hazugságok. Fordította és bevezető tanulmányt írt hozzá Hevesi Sándor, ára csak 40.—

DICKENS: A Pickwick Club, 2 hatalmas kötet a Klasszikus Regénytárból, ára csak 130.—

DICKENS: Ódon ritkaságok boltja, fordította Nyitrai József, Klasszikus Regénytárból, 2 kötet 77.—

DOSZTOJEVSZKIJ: Golyadkin ur hasonmása, (Révai kiadás), ára 36.—

DOSZTOJEVSZKIJ: Sztjepancsikovo és lakosai, 2 kötet, ára 36.—

DOSZTOJEVSZKIJ: Megméltéyzettek, 4 kötet (Révai kiadás), ára 72.—

DOSZTOJEVSZKIJ: Megaláztatott és megszorítottak, 2 kötet 36.—

DOSZTOJEVSZKIJ: A kamasz, 4 kötet, (Révai kiadás), ára 72.—

FINOT JEAN: A boldogság tudománya, fordította és bevezetéssel ellátta Balassa József, ára csak 53.—

GOURMONT: A szerelem fizikája, Vajda Ernő fordítása, (Világkönyvtár) 40.—

GUYAN: A modern esztétika problémái, (Révai kiadás) 40.—

KEY ELLEN: Szerelem és házasság, fordította Vajda Ernő, (Mesterművek), ára 60.—

LAMPRECHT: Modern történet-tudomány, Sas Andor fordítása, (Világkönyvtár), ára 40.—

MAETERLINCK: A szegények kincse, fordította Bölöni György, ára csak 40.—

MENCSIKOV: Optimista világnézet, Gergely Győző fordítása, ára 40.—

NIETZSCHE: Korszerűtlen elmélkedések, (Révai kiadás), ára 40.—

SWIFT: Gulliver utazásai, fordította Karinyth Frigyes, (Révai kiadás), 400 oldal ára csak 58.—

JOHN RUSKIN: Előadások a művészetéről, Éber László fordítása, (Mesterművek), ára 35.—

SNYDER: A modern természet-tudomány, fordította Mikes Lajos, (Világkönyvtár), ára 40.—

STENDHAL: A párizsi Certosa, fordította Benedek Marcel, (Klasszikus Regénytár), 2 kötet 128.—

VILDE OSZKAR: A szépség filozófiája, fordította Hevesi Sándor 40.—

WAGNER RICHARD: Művészet és forradalom, (Világkönyvtár), ára 40.—

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük

Brassói Lapok Könyvosztálya

B. L. Felelősszerkesztő
B. L. Kocsis Béla

BRASSÓ, KAPU-UTCA 56-58. TELEFON-INTERURBAN: SZERES KISLÓRNIVATI — 77 ÉS 32

BUCURESTI — BUKAREST I., BULEVARDUL SCHITU MĂGUREANU 21. TELEFONSZÁM 353-64

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 10 lej, negyedévre 30 lej, félre 50 lej, évente 100 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államra negyedévre 42 lej, félre 82, évente 1600 lej

Fiókkiadóhivatal és szerkesztőség: Hunyad- és Alsófahérvármezők részére: Déva, Str. Ioan Creanza 2. Telefon 17 (Balogh Géza)

MEGBÍZOTTAK. Arad: Piața Impăratul Traian 1 (Halmágyi Pál) — Bukarest: Dán Dániel Gerő Sándor és Kohn Jenő. — Béz: Str. 5 Barnabiu 10 (Oszian Kálmán) — Kolozsvár: Str. Dubaariu 7 volt Timár-utca (Neumann Ignác) — Marosvásárhely: Beniamin Arad Str. Bererie 1 (Sörház-ú) — Nagyyszob: Strada Turcului 13 (Szejváry László) — Szilágy: Str. Nic Jiga 32 (Szabó Gyula) — Szilágy: Str. 13 (Helferich Ernő) — Temesvár: Gyárváros, Tigris-utca 4 (Halmágyi Pál). — Forja: Str. Reale (Aranyos 25) — Jászó: Str. 13

Központi szervezők: pénzügyi és jogszolgáltatás Bartha Géza, Dán Mózes

HIRDETÉSEKET tevesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda Részletes tarifákra készségei szolgálnak